

**Zahtevamo, da Vlada RS
izterja vojno škodo od Nemčije in da se
sprejme zakon o povračilu gmotne škode.**

**POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI
PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA**

Skupščina DIS

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, OKTOBER 2014 – Št. 107-108

SKUPŠČINA DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

Na skupščini DIS. V prvi vrsti od leve proti desni: Mira Zalar, Jože Križančič, Albin Pražnikar, mag. Franc Žnidaršič, Zoran Janković, Ivica Žnidaršič, Janez Podržaj, Angela Zadnikar, Matjaž Špat, 27. 9. 2014 (Foto: Milan Skledar)

Na letno skupščino DIS je bilo povabljenih 85 delegatov in delegatk Krajevnih in območnih organizacij DIS, člani Izvršnega odbora DIS, Nadzornega odbora, Častnega razsodišča in Sveta Skupščine DIS ter častni član DIS mag. Franc Žnidaršič.

Udeležba je bila velika. Med gosti so bili: **Janez Podržaj**, predsednik Zveze vojnih invalidov Slovenije, **Angela Zadnikar**, predsednica civilnih invalidov vojn, **Matjaž Špat**, predstavnik koncentracijskih taboriščnikov, **Stane Dolgan**, namestnik predsednika Mestnega odbora

Zveze borcev za vrednote NOB, in **Vilma Brodnik** iz Zavoda za šolstvo Slovenije.

Udeležence je prišel pozdravit tudi **Zoran Janković**, župan Mestne občine Ljubljana.

Pozdrave je udeležencem poslal tudi **Jože Partl**, predsednik Zveze izgnancev iz Koroške, iz Celovca.

Predsednica Skupščine DIS **Ivica Žnidaršič** je vse navzoče lepo pozdravila in jim zaželela uspešno delo, prijetno počutje in domačnost. Izrazila je veselje, da imamo izgnanci in begunci kljub letom še toliko moči in volje, da delujemo in ohranjamo spomine na nasilje, ki sta ga

počela fašizem in nacizem. Pohvalila je veliko udeležbo na skupščini DIS.

Povedala je, da je od prejšnje skupščine, to je v enem letu, umrlo kar 526 članov Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

Predlagala je, da se z minuto tišine poklonijo spominu nanje in na vse žrtve fašizma in nacizma.

Nato je predsednica predlagala dnevni red, ki so ga delegati sprejeli petnajst dni pred skupščino DIS. Ko so delegati sprejeli dnevni red, je za delovno predsedstvo skupščine DIS predlagala: **Hildo Marc**, delegatko KO DIS Ljubljana Moste-Polje; **Antona Pristova**, delegata KO DIS Radovljica, in **Iva Vebleta**, delegata KO DIS Dobova.

Za zapisničarko je predlagala **Marijo Vehovec**, za overovatelja pa **Pavla Veluščka**, delegata z Vrhnike, in **Stanislava Vegla**, delegata iz Ljubljane.

Delegati so predloge potrdili. Sejo Skupščine DIS je vodila **Hilda Marc**.

Po poslovniku so bili v verifikacijsko komisijo imenovani: **Anton Naroglav**, delegat KO DIS Ljubljana Vič-Rudnik, **Zvone Duh**, delegat Območne organizacije DIS Trebnje, in **Peter Rupar**, delegat KO DIS Studenec, v komisijo za sklepe pa: **Majda Cvetnovski**, delegatka KO DIS Maribor Tabor, **Marija Mejač**, delegatka KO DIS Hrastnik, **Anton Žmavcer**, delegat KO DIS Slovenska Bistrica, **Rafko Arenšek**, delegat KO DIS Dolenja vas, in **Jože Kveder**, iz Domžal.

Delegati so z vabilom za skupščino DIS prejeli poročilo o delu DIS od junija 2013 do junija 2014, predlog programa dela DIS za leto 2015 in vsebino ankete za ugotovitev, koliko vojne odškodnine je bilo leta 1945 in 1946 odobrene še živim izgnancem in beguncem v dinarjih. V razpravi je sodelovalo 20 udeležencev.

Delegati so sprejeli tudi sporočilo za javnost. Del gradiv Skupščine DIS objavljamo v nadaljevanju.

Redna letna skupščina Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 v soboto, 27. septembra 2014, ob 10. uri

Dnevni red:

1. Otvoritev in pozdrav
2. Izvolitev delovnega predsedstva, zapisnikarja in overovatelja zapisnika
3. Sprejem dnevnega reda
4. Sprejem poslovnika za delo Skupščine DIS
5. Sprejem poročila o delu DIS od junija 2013 do junija 2014
6. Program dela Skupščine DIS in njenih organov za leto 2015
Proslavljanje 70. obletnice vrnitve iz izgnanstva in begunstva 2015
Sklic kongresa izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma
7. Odprta vprašanja o poravnavi gmotne škode iz druge svetovne vojne – anketa o vojni škodi članov DIS
8. Sporočilo za javnost
9. Razno

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945
Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica

Priloge:

Obrazec pooblastila za sodelovanje na seji
Poslovnik za delo Skupščine DIS
Poročilo o delu DIS za obdobje junij 2013–junij 2014
Predlog programa dela Skupščine DIS za leto 2015
Anketa o vojni škodi članov DIS

Delovno predsedstvo na skupščini DIS: Anton Pristov, Hilda Marc in Ivo Veble

. Informacije . Informacije . Informacije .

Nadaljevanje s prejšnje strani

Janez Podržaj:
Pozdrav na skupščini
Društva izgnancev 27. 9. 2014

Janez Podržaj – na skupščini DIS
(Foto: Milan Skledar)

Spoštovani slovenski izgnanci, žrtve vojnega nasilja, spoštovani predstavniki drugih organizacij, spoštovani gostje in vsi prisotni, v imenu ZDVIS in v mojem imenu, lepo pozdravljeni!

Še poseben pozdrav prof. Ivici Žnidaršič, vaši predsednici, in mag. Francu Žnidaršiču.

V veliko čast mi je, da lahko pozdravim vas, preživele izgnance, pregnane z domačih ognjišč, ki ste priče zločinov in grozodejstev, ki so se pred desetletji zgodili nad človeštvom in se ne bi smeli nikoli več ponoviti.

Spoštovani! Mnogi danes še živeči izgnanci ste bili takrat še zelo mladi, nekateri še otroci, ko vas je pred več kot 70 leti okupator pregnal iz vaših domov in vas razselil po raznih taboriščih Evrope. Za vas je bil to čas brez pravljič, brez človeškega dostojanstva, bil je vsakdanji boj za obstanek in preživetje. Ukradeni vam je bilo otroštvo, deležni ste bili ponižanja, kar mnogokrat bolj boli od udarcev. Z izredno trdoživostjo vas je večina preživela, mnogi niso in so za vedno ostali v tuji zemlji.

Žal se tudi v današnjem času, v 21. stoletju, dogajajo podobne stvari. Pred dobrim desetletjem se je to dogajalo v naši bližini, na ozemlju naše nekdanje skupne države. Zdaj pa vsak dan na TV vidimo na tisoče beguncev na Bližnjem vzhodu, v Aziji ali Afriki, ki zaradi vojaških spopadov ali drugačne verske pripadnosti bežijo s svojih domov, da bi si ohranili golo življenje.

Drugo leto bo minilo 70 let od vaše vrnitve na mnogim požgane in izropane domove. Žalostno je, da vam po tolikem času v boju z birokracijo, predvsem pa s sprenevedanjem domačih in tujih državnih institucij, še vedno ni uspelo doseči poplačila gmotne škode, ki ste jo utrpeli. Človek dobi občutek, da se vas poskuša spraviti med zamolčane.

V tem boju vas vojni invalidi kot žrtve vojn in vojnega nasilja podpiramo in želimo, da bi čim prej uspeli. Želim vam zdravja in uspehov pri nadaljnjem delu!

Angela Zadnikar,
predsednica CIV

Najprej vsem lep pozdrav, hvala predsednici DIS Ivici Žnidaršič za povabilo.

Sem predsednica Društva civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana in tudi članica DIS Ljubljana Šiška.

Ti dve organizaciji se zelo prepletata, obe je zaznamovala druga svetovna vojna, ki je prinesla velike posledice. Utrpeli smo veliko pomanjkanja, tegob, grozot in žrtve.

Angela Zadnikar, predsednica CIV
Ljubljana – na skupščini DIS
(Foto: Milan Skledar)

Veliko nas je, ki jih je okupator pregnal iz domovine v razna taborišča po svetu, od tam smo se vrnili v porušene ali uničene domove in površ še invalidi.

Ustanovili smo društva, kamor radi pridejo člani po informacije. Vsi vemo, da je bila pot do tu težka in strma. Zahvaljujem se vsem, ki so pri tem sodelovali in se še vedno borijo za naše pravice.

Upam in želim, da bi se naši društvi še bolj zblížali in sodelovali. Veliko smo naredili, a ne še vsega, zato strnimo skupne moči in dokažimo, da delamo za boljši jutri in za naše pravice.

Hvala, da sem danes z vami. Želim si, da bi današnja skupščina DIS obrodila dobre sadove in prišla v ušesa in srca tudi novemu vodstvu naše države Slovenije.

Stane Dolgan,
predstavnika ZB Ljubljana

Stane Dolgan – na skupščini DIS
(Foto: Milan Skledar)

Najprej je pozdravil prisotne v imenu ZZB za vrednote NOB in zaželel uspešno delo. Meni, da je DIS eno najuspešnejših društev, na kar so zelo ponosni, še posebej, ker si društvo prizadeva za ohranjanje zgodovine in prenaša to izročilo na mlajše zanamce.

Stane Dolgan je izrazil zadovoljstvo, da ima društvo v programu tudi mednarodno sodelovanje in da reagira na pojave neofašizma in nacizma v Evropi in Sloveniji. Nepojmljivo je, da Ustavno sodišče ne dovoli poimenovati ulice po Titu, dovoli pa, da se kolaborantom nacizma odkrije spomenik v Grahovem. Upa, da bomo porajajoče se zlo premagali in pripeljali slovenski narod v boljše čase, da bodo zanamci ponosni na svojo zgodovino.

Zoran Janković,
župan Mestne občine Ljubljana

Župan je pozdravil udeležence skupščine DIS z željo, da bi bila 6. junija prihodnje leto ob praznovanju 70. obletnice vrnitve iz izgnanstva Hala Tivoli polna udeležencev. Z veseljem bo Mestna občina Ljubljana pokrovitelj te prireditve.

Župan Mestne občine Ljubljana
Zoran Janković je prišel pozdravit udeležence
skupščine DIS (Foto: Milan Skledar)

Glede Titove ceste pa je dejal, da se zgodovina ne more potvarjati, ker so se partizani borili na strani zmagovalcev.

Prisotne je seznanil, da je Ljubljana dobila status »zelene prestolnice«, kar je najvišje priznanje, ki ga lahko dobi mesto. Dunaj do sedaj še nima tega priznanja.

Lep dan je zaželel vsem udeležencem skupščine.

Matjaž Špat, predstavnik
koncentracijskih taboriščnikov

Matjaž Špat – na skupščini DIS
(Foto: Milan Skledar)

Pozdravil je delegate, posebno pa mag. Franca Žnidaršiča, ki se je v imenu DIS udeležil srečanja taboriščnikov in ukradenih otrok v Portorožu. Nadalje je poudaril pomembnost DIS in njegovo vlogo v slovenskem prostoru. Priča smo ponovnemu rojevanju fašizma in nacizma tudi na slovenskih tleh.

Glede širitve pomena holokavsta tudi na druge žrtve nasilja je dejal, da se židovski lobi in nekateri drugi o tem ne žele pogovarjati. Zato je bil predlog Mednarodnega odbora za širitev pomena holokavsta zavržen. Trudijo pa se, da se Mednarodni odbor ne bi uveljavil. Dejstvo je, da tako politiki kot mediji premalo vedo o nasilju fašizma in nacizma in da so premalo ponosni na partizanstvo in narodnoosvobodilni boj.

Na koncu je izgnancem zaželel še veliko uspehov pri prizadevanjih za poplačilo vojne škode.

Mag. Franc Žnidaršič

Magister Franc Žnidaršič – častni član DIS – se je zahvalil za povabilo na skupščino z željo, da bi DIS še naprej ostajal civilno združenje in ohranjal zgodovinski spomin.

Podpira program DIS in prizadevanje vodstva za ohranjanje spomina na preteklo strahoto izgnancev, beguncev in drugih žrtve fašizma in nacizma.

Opozoril je, da v zadnjem času dvigata glavo nacizem in fašizem (spomenik

Mag. Franc Žnidaršič, častni član DIS
– na skupščini DIS
(Foto: Milan Skledar)

kolaborantom, pojavljajo se belogardiistične zastave in uniforme). Protestno pismo zoper tovrstno pojavljanje je njihova stranka poslala predsedniku vlade in 30 medijem. Nihče ga ni objavil.

Delegate je seznanil z vzroki izstopa iz stranke DESUS, ustanovitvijo DSD ter nastopu Združene leve, ki ji je na volitvah uspelo priti v parlament.

Še naprej si bo prizadeval, da bi Slovenija izterjala vojno škodo od Nemčije in da bi bil sprejet zakon o povračilu gmotne škode.

O tem imamo danes posebno točko dnevnega reda in bomo o tem še podrobno govorili.

Albin Pražnikar,
podpredsednik DIS

Albin Pražnikar, podpredsednik DIS –
na skupščini DIS
(Foto: Milan Skledar)

Navzoče je obvestil, da je bila na seštanku Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtve fašizma in nacizma v letih 1920–1945 Ivica Žnidaršič ponovno izvoljena za predsednico tega odbora, Gregor Kaplan pa za tajnika. Žnidaršičeva je odboru predlagala, naj prevzamejo vodstvo odbora Poljaki, Čehi ali Slovaki, vendar jih ni uspela prepričati.

Menil je, da je prav, da se Žnidaršičevi čestita za velik ugled, ki ga ima tudi pri drugih evropskih društvih in organizacijah.

Nadalje je poudaril, da je bil program dela DIS skoraj v celoti uresničen, čeprav so od pristojnega ministrstva dobili skoraj polovico manj sredstev.

Predlog programa za prihodnje leto je precej obsežen, zato bo potrebno veliko truda za uresničitev.

Povedal je, da po sklepu Izvršnega odbora ostane članarina za prihodnje leto enaka: 10,00 evrov – od tega 6,00 evrov ostane KO, 4,00 evri pa se odvedejo na sedež DIS. Tudi prispevek za Vestnik ostaja nespremenjen, 5,00 evrov.

Članarino je treba nakazati Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945 za vse člane ne glede na pobrano članarino.

. Informacije . Informacije . Informacije .

IZ GOVORA IVICE ŽNIDARŠIČ na skupščini DIS

Zvabilom za sejo ste delegati prejeli tudi poročilo o delu Skupščine DIS in njenih organov za obdobje julij 2013–julij 2014 in predlog programa DIS za leto 2015.

Tako nam bo ostalo več časa za razpravo o problemih, s katerimi se srečujete v KO in OO DIS pri svojem delu, ter o tem, koliko članov DIS se je znašlo v tako hudi finančni stiski, da se obračajo na KO in OO po pomoč v hrani in denarju.

Izražam zadovoljstvo in pohvalo, da kljub visoki starosti vodstev Krajevnih in Območnih organizacij DIS **dobro delujejo in da imamo razen iz 3 organizacij redne delovne stike in dobro sodelovanje.**

Tudi organi Skupščine DIS so bili po programsko-volilni skupščini DIS, ki je bila 29. junija 2013, vsi imenovani in nekateri so se že večkrat sestali.

Vestnik DIS redno izhaja v povečanem obsegu. Žal pa v nekaterih KO skoraj polovica članov DIS še ne prejema Vestnika. Vestnik dobiva **5726** članov DIS. Zato smo se na IO DIS dogovorili, da bodo člani IO DIS pomagali ugotoviti razlog in skušali pojasniti članom DIS in svojem, kako pomembno je, da so dobro obveščeni in da prejemajo društveno glasilo, saj prispevek za glasilo za vse leto znaša samo 5 evrov. Pomembno je, da dobivajo glasilo tudi tisti, ki ne morejo več prihajati na zборе in govorilne ure, ali pa živijo v domovih.

Seminar za prostovoljce

Da bi povečali pomoč članom DIS na domu, smo organizirali seminar za prostovoljce DIS za razvijanje oblik pomoči na domu. Za predavatelje smo pridobili strokovnjake. Udeleženci so bili s predavanji zadovoljni.

Imeli smo **več informativnih konferenc** o vojni škodi in vojnih odškodninah.

Kot veste, smo za 25. oktober že razpisali seminar za sinove in hčere izgnancev in beguncev, da bi jih motivirali za pomoč in delo v KO in OO DIS. Doseči moramo, da bosta v vsaki KO vsaj dva mlada človeka pomagala starejšim predsednikom.

Ohranjanje

zgodovinskega spomina

Za ohranjanje zgodovinskega spomina so bili organizirani pohodi ob nemško-italijanski okupacijski meji, prireditve ob 7. juniju – dnevu izgnancev, 2 veliki razstavi DIS o izgonu Slovencev in nasilju nad drugimi slovanskimi narodi februarja v Novi Gorici in junija v Beogradu. Zbrali smo tudi precej gradiva za nastajajoči Evropski muzej žrtev fašizma in nacizma, ki bo 7. junija 2015 odprt na gradu Rajhenburg.

Mednarodna dejavnost

Kot veste, je domicil Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945 v Sloveniji, pri Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945.

Letni sestanki tega odbora so vsako leto v drugi državi članici. Lani septembra je bil sestanek v **Moskvi**. Na tem sestanku smo podprli Evropski **protifašistični manifest**, ki ga uveljavlja Grk **Jorgos Mitralias**. S sestanka v Moskvi smo poslali **pismo Zvezi spomina na holokavst**, s sedežem v Berlinu. **Zahtevali smo, da se pri pojmu holokavst navaja in pojmuje tudi genocid nad Slovenci** in drugimi slovanskimi narodi, ne le nad Judi, Romi, Sinti in Poljaki. Pismo so podpisale vse delegacije, ki so vključene v Mednarodni odbor.

Iz Berlina je prišel odgovor, da so v Zvezi spomina na holokavst sklenili, da pojma holokavst ne bodo širili.

V tej Zvezi sodeluje 30 evropskih držav, tudi Slovenija.

Predlagam sklep, da se predstavniku Slovenije v tej Zvezi pošlje protest, zakaj ni branil upravičenega predloga, ki ga je dalo več evropskih društev in DIS.

Sestanek Mednarodnega odbora na Slovaškem

19. in 20. septembra 2014 je bil sestanek Mednarodnega odbora na Slovaškem v Bratislavi. **Sprejeli smo javno pismo za Evropski parlament in predsednike vseh evropskih držav in v njem zahtevali**, da naj več storijo za žrtve fašizma in nacizma in odločneje preprečujejo nastajanje novih terorističnih organizacij in vojn. V pismu smo opozorili tudi, da zlasti Nemčija ni plačala vojne škode.

Na sestanku Mednarodnega odbora v Bratislavi smo zopet opozorili, da se zgodovina v Evropski uniji pristransko obravnava. To dokazuje tudi to, ker so za dan o evropski zavesti in totalitarizmu proglasili 23. avgust 1939.

23. avgusta leta 1939 sta Stalin in Hitler podpisala sporazum o nenapadanju, kar so v nekaterih državah zreducirali zgolj na spomin na žrtve »komunističnega totalitarizma«. V ozadju pa je namen prikrivanja kolaboracije s fašističnimi in nacističnimi okupatorji. Premalo se v dokumentih Evropske unije omenja sporazum, ki so ga Angleži in Francozi podpisali septembra 1938 s Hitlerjem o zasedbi Sudetov.

Nacizem je načrtoval prevlado z različnimi metodami: germanizacijo, izgonom, umori in uničenjem narodov (treh balt-skih držav, Poljakov, Čehov, Slovencev in Judov po vsem svetu)

Stalinizem ni nikoli načrtoval uničenja etničnih in narodnostnih skupin.

O teh stališčih ste lahko brali tudi v Delu. Tu jih je podrobno razložil **Juhad Bauer**, priznani mednarodni strokovnjak in proučevalec rasizma, antisemitizma in holokavsta. Napisal je, da **moramo izraziti zaskrbljenost zaradi poskusov enačenja politik fašističnega in nacističnega režima s holokavstom in genocidom nad slovanskimi narodi z nasiljem**, ki so ga povzročali komunistični režimi.

Drugo svetovno vojno je začela Nemčija, ne Sovjetska zveza. Odgovornost za smrt 55 milijonov ljudi, od teh 35 milijonov v Evropi (od tega 29 milijonov Nejudov), **nosi nacistična Nemčija**, ne sovjetski režim.

Ohranjati je treba zavest, da je bil največja grožnja vzhodnoevropskim in drugim narodom nemški režim – nacizem.

V Sloveniji celo preganjajo novinarje, ki pišejo o fašističnih in nacističnih organizacijah. Novinarko **Dela Anuško Delić**, ki je pisala o povezanosti ene od strank s temi skupinami, sodno preganjajo.

SOVA je prestregla pismo, ki ga je na deset slovenskih naslovov poslal **Anders Breivik**, ki je leta 2011 ubil 77 članov norveške socialdemokratske mladine na otoku Utoya. SOVA je predsednika RS Boruta Pahorja tudi obvestila, kdo v Sloveniji vodi nastajajoče fašistične in nacistične organizacije.

O tem lahko vse preberete v Mladini št. 39 / 26. 9. 2014.

Proti vojnem

Smo žive priče žrtev vojne. Zato lahko protestiramo proti vojnem. Nobena vojna ni pravična. Zgroženi smo nad podatki, o katerih lahko vsak dan beremo ali jih gledamo na TV.

Nove napetosti na zemljevidu sveta nastajajo zaradi trgovine z orožjem.

Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, na skupščini DIS 27. 9. 2014
(Foto: Milan Skledar)

Samo zaradi nemirov v **Siriji** in zaradi krvave vojne v tej državi je od tam pobegnilo **3 milijone ljudi**, skoraj **7 milijonov je razseljenih po državi**, samo letos je izgubilo življenje že več kot 250.000 ljudi.

V Kongo, Čad, Kamerun in Turčijo se valijo dolge reke izčrpanih ljudi. Milijoni bežečih ljudi so razkropljeni po Bližnjem vzhodu, **Sredozemsko morje se spreminja v globoko grobnico.**

Na vzhodu Ukrajine je že več kot milijon beguncev.

V Islamski državi so obglavili dva ameriška novinarja kot odgovor na mučenje iraških zapornikov v ameriških zaporih Abu Grajb in Guantanamo. Obglavili so tudi francoskega turista.

Sledi maščevanja. Sedaj smo tudi Slovenci navedeni v neki vojni koaliciji. To koalicijo so sklenili na vrhu NATA. Američani so v koaliciji navedli tudi Slovenijo.

Ob vsem tem dogajanju, v katerem imajo glavno besedo orožje in tisti, ki razpolagajo z njim, svetovnih voditeljev ne zanima trpljenje milijonov beguncev, razseljenih oseb in nikogar ne vprašajo, kako se počutijo svojci umrlih, zlasti otrok.

Po podatkih visokega komisarja Združenih narodov je bilo konec leta 2013 že 51 milijonov beguncev.

Kaj počnejo naši predstavniki v Natu, Združenih narodih in EU? Ne slišimo njihovih protestov.

Kot še žive priče vojnega nasilja moramo protestirati proti sodobnim vojnem. Opozarjamo vlado in predsednika RS, da se ne strinjamo, da bi šla Slovenija v kakršnokoli vojni koalicijo.

Osrednja prireditve ob 70. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva

Drugo leto bo poteklo 70 let, odkar smo se vrnili iz izgnanstva in begunstva, zato je pomemben naš program dela v letu 2015, ko bomo slavili tudi zmago nad fašizmom in nacizmom.

Osrednja prireditve naj bi bila v **soboto, 6. junija 2015**, v Ljubljani, v Hali Tivoli, kjer je 6. 6. 2009 zasedal prvi evropski kongres žrtev fašizma in nacizma. Na tej prireditvi bi lahko protestirali proti vojnem in ponovno zahtevali poplačilo gmo-tnih škod iz druge svetovne vojne.

Vsebinska prireditve bo **lahko poziv slovenski in evropski javnosti, da naj namenijo več skrbi žrtvam fašizma in nacizma ter jim izboljša njihovo življenje v starosti z uveljavljanjem pravic zaradi trpljenja in izgube premoženja v drugi svetovni vojni.**

Zaradi organiziranja udeležbe na osrednji prireditvi ob 70. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva v letu 2015 ne bi bilo potrebno organizirati tudi območnih prireditev ob tem jubileju in raznih izletov.

Dan odprtih vrat v zbirnem taborišču

7. junija 2014 – na dan izgnancev bo **dan odprtih vrat** v največjem zbirnem taborišču za izgon Slovencev, v hlevih in konjušnicah pri gradu Rajhenburg v Brestanici.

Še naprej bomo pridobivali gradiva in slikovni material za širitev Muzeja izgnancev na gradu Rajhenburg s prikazom nacističnega in fašističnega nasilja nad Slovenci v matični domovini ter v Avstriji in Italiji, pa tudi nasilja nad drugimi narodi in si prizadevali, **da bi del Evropskega muzeja žrtev fašizma in nacizma odprli 7. junija 2015** na gradu Rajhenburg.

Razstava o mednarodni dejavnosti DIS

V letu 2015 bomo odprli tudi razstavo o mednarodni dejavnosti Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in prikazali to dejavnost v sliki in besedi. To moramo narediti, ker se premalo ve, kaj smo namesto države naredili za izgnance, prisilne delavce, begunce in druge žrtve vojnega nasilja, kako smo namesto države po Nemčiji urejali grobove umrlih slovenskih izgnancev, da ne omenjam, kako smo dosegli odškodnine od Nemčije in Avstrije za prisilno delo in zagotovili možnosti za izterjavo v drugi svetovni vojni povzro-čene gmo-tnih škod.

Vojna škoda, vojne odškodnine in anketa

Slovenski izgnanci in begunci najbolj pričakujejo, ali nam bo uspelo doseči **še zakon o vsaj delnem poplačilu odškodnin za gmo-tno škodo.**

Delegati ste v gradivu za današnjo sejo prejeli tudi obvestilo, da za poslance Državnega zbora, Vlado in ministrstva pa tudi za potrebe članov DIS potrebujemo brošuro, kjer bi objavili vse potrebne podatke o vojni škodi in vojnih odškodninah.

Z gradivom ste prejeli tudi anketo, s katero bi želeli ugotoviti, koliko vojne škode je bilo priznane našim staršem in ali imajo sinovi in hčere (**prvi dedni red**) interes, da to priznana škodo uveljavljajo.

Ti podatki bi rabili za uveljavljanje odškodnin za gmo-tno škodo, ker bi z njimi dobili vsaj nekaj nujnih podatkov za Vlado in poslance.

Predlog vsebine programa finančno ovrednotenega programa ste prejeli, zato ne ponavljam tega, kar imate pred seboj.

Program Skupščine DIS

Program Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in njenih organov za leto 2015 bo objavljen v naslednji številki Vestnika DIS, v mesecu decembru.

. Informacije . Informacije . Informacije .

POROČILO o delu Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in njenih organov od junija 2013 do junija 2014

Poročilo obsega:

1. a) Organizacijska dejavnost društva
- b) Socialna in zdravstvena dejavnost DIS
- c) Ohranjanje zgodovinskega izročila, spominska obeležja in vojna grobišča
2. Mednarodna dejavnost
3. Informativna, publicistična in založniška dejavnost
4. Vzdrževanje in notranja oprema taborišča za izgon Slovencev – hlevov pri gradu Rajhenburg

1. a) Organizacijska dejavnost društva

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 je tudi v drugi polovici leta 2013 in v prvi polovici leta 2014 aktivno delovalo. Sestajali so se Izvršni odbor Skupščine DIS, Nadzorni odbor in komisije za posamezna področja. V marcu 2014 so se sestali na skupščini DIS tudi delegati 85 Krajevnih in Območnih organizacij DIS. Na tej seji so obravnavali finančno-materialno poslovanje DIS in sprejeli zaključni račun za leto 2013.

Komisija za odškodnine se je letos še dvakrat sestala, in sicer 24. februarja in 30. julija 2014.

Sestel se je tudi Svet Skupščine DIS in redno je imel seje tudi Kolegij DIS.

Dopolnjevali smo argumente za pripravo zakona o povrnitvi gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno.

Javili smo se na razpis za sofinanciranje programa DIS na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, vendar smo prejeli na tem razpisu samo 29.077,20 evra, kar je za leto 2014 polovico manj kot v letu 2013. Razočaranje je zato veliko in tudi program smo morali zmanjšati.

Pomagali smo več Krajevnim in Območnim organizacijam DIS pri delu in urejanju organizacijskih vprašanj.

Januarja 2014 smo pripravili za ministrstvo poročilo o porabi družbenih sredstev v drugi polovici leta 2013.

1. b) Sociala in zdravstvo

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 je 14. novembra 2013 organiziralo seminar za prostovoljce DIS za organiziranje pomoči članom DIS na domu v okviru Krajevnih in Območnih organizacij DIS.

Seminarja se je udeležilo 40 aktivistov DIS iz Krajevnih in Območnih organizacij DIS Ljubljane, Trbovelj, Jesenic, Radelj ob Dravi, Bučke, Zagorja ob Savi,

Trebnjega, Slov. Bistrice, Slov. Konjic, Podbočja, Ptuja, Brestanice, Bistrice ob Sotli, Nove Gorice, Boštanja, Studenca, Leskovca, Kamnika, Škofje Loke in Kranja.

Udeleženci seminarja so bili seznanjeni s pravicami starejših po zakonu o socialnem in zdravstvenem varstvu in zakonih o žrtvah vojnega nasilja ter negi in pomoči na domu onemoglim in osamljenim izgnancem.

Seminar je pripravila in razpisala predsednica DIS, vodil pa ga je Albin Pražnikar, podpredsednik DIS. Uvodno obrazložitev seminarja je podala Hilda Marc, predsednica organizacijske komisije pri Izvršnem odboru DIS. Nato so udeleženci poslušali naslednja predavanja:

- Kaj lahko starejši sam naredi za svoje zdravje (dr. med. Meta Mencej)
- Socialna oskrba na domu – v in izven mreže javne službe (Mateja Nagode, raziskovalka na Inštitutu za socialno varstvo)
- Pravice iz zdravstvenega varstva (mag. Zdenka Tičar, iz Ministrstva za zdravje)
- Etični kodeks prostovoljca (mag. Marinka Kapel).

Udeleženci so bili z vsebino in organizacijo seminarja zelo zadovoljni, saj so dobili precej informacij za nadaljnje razvijanje oblik pomoči starejšim, osamelim in pomoči potrebnim članom DIS na domu.

Za razvijanje te dejavnosti so Krajevne in Območne organizacije DIS organizirale še sestanke članov DIS v 54 krajih po Sloveniji.

Razvijamo oblike pomoči, ki jih ne opravljajo socialne in patronažne službe in druge humanitarne organizacije, so pa zelo pomembne za starejše ljudi: urejanje bivališč in okolice hiš, pomoč pri poljskih delih, spremljanje po opravkih, k zdravniku, v trgovino, na pošto in pomoč še pri drugih opravilih, ki jih starejši ne zmorejo več.

1. c) Ohranjanje zgodovinskega izročila, spominska obeležja in vojna grobišča

Večje prireditve DIS

Sodelovali smo pri dveh prireditvah v drugi polovici leta 2013, in sicer na Bučki ob 68. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva ter srečanju gorenjskih izgnancev.

Priložnost za srečanje prijateljev (Foto: Milan Skledar)

Udeležba na skupščini DIS je bila zelo velika.
(Foto: Milan Skledar)

Bučki sta na prireditvi govorila Gregor Kaplan in dr. Janko Prunk. Udeležence so pozdravili tudi župan Občine Škocjan Jože Kepler in krajan ter bivši poslanec mag. Franc Žnidaršič.

Druga prireditev na Bučki je bila 5. julija 2014. Slavnostni govornik je bil Martin Podlesnik, član Izvršnega odbora DIS.

Srečanje gorenjskih izgnancev je bilo 6. 7. 2013 na Bledu. Udeležili so se ga izgnanci osmih Krajevnih organizacij DIS Gorenjske. Udeležence sta pozdravila Janez Komljanec, podpredsednik DIS, in župan Bleda Janez Fajfar. Letos pa so se gorenjski izgnanci in begunci zbrali na prireditvi 21. junija 2014 v Bohinjski Bistrici. Slavnostni govornik je bil Jakob Medja, predsednik KO DIS Srednja Dobrava.

Prireditev ob 70. obletnici izгона Slovencev iz Komna in okolice ter iz Branika.

Prireditev v Komnu in Braniku je bila 15. februarja 2014. V Komnu je bil slavnostni govornik dr. Janko Prunk, predsednik Sveta DIS, v Braniku pa Ivan Birska, predsednik KO DIS Branik.

Prireditev so imeli 5. aprila 2014 tudi v Mošnjah ob 70. obletnici požiga vasi in izгона prebivalcev.

Prireditev ob dnevu izgnancev – sedmem juniju

Za ohranjanje zgodovinskega spomina na grozote, ki so jih izvajali fašistični in nacistični sistemi med drugo svetovno vojno nad Slovenci, je bilo ob dnevu izgnancev več prireditev:

5. junija 2014 je bila velika prireditev v Ljubljani, v Športnem parku Mostec. Udeležba na prireditvi je bila kar velika, saj so prišli izgnanci in begunci celo iz Lendave, Nove Gorice, Radovljice, Novega mesta in od drugod.

Med gosti so bili tudi: **Zoran Jankovič**, župan Mestne občine Ljubljana, **Ivan Pivk**, častni predsednik Zveze vojnih invalidov Slovenije, **Angela Zadrnkar**, predsednica Civilnih invalidov vojn Slovenije, **Slavko Grčar**, podpredsednik Zveze združenj borcev Slovenije, **Matjaž Špat**, predstavnik Odbora koncentracijskih taborišč, **Julka Žibert**, svetnica Mestne občine Ljubljana, in **dr. Janko Prunk**, predsednik Sveta Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

Slavnostni govornik na prireditvi je bil mag. Franc Žnidaršič, častni član DIS.

Prireditev ob dnevu izgnancev je bila **6. junija tudi v Mariboru**, pred Meljsko vojašnico, od koder je 7. junija 1941 krenil v neznano prvi transport izgnancev iz Slovenske Bistrice, nato pa so sledili še drugi transporti.

Slavnostni govornik je bil Janez Komljanec, podpredsednik DIS.

Krajevna organizacija DIS Trbovlje je **6. junija** organizirala srečanje članov DIS in svojcev ter Trboveljčanov v parku pred občino. Udeležencem sta govorila mag. Franc Žnidaršič, častni član DIS, in Ivan Tolar, predsednik KO DIS.

V Krškem so se zbrali člani DIS na prireditvi ob prazniku Krajevnosti 14. junija 2014.

Razstave DIS

V okviru ohranjanja zgodovinskega izročila smo v prvi polovici leta 2014 organizirali dve razstavi o izgonu Slovencev in nasilju nad drugimi slovanskimi narodi, in sicer od 1. do 28. februarja 2014 je bila razstava DIS v Novi Gorici, v prostorih Občine Nova Gorica. Od 1. do 15. junija 2014 pa smo v sodelovanju z Muzejem žrtev genocida organizirali razstavo v središču Beograda, na Kalemegdanu.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 in Krajevne in Območne organizacije DIS skrbijo za 37 spominskih obeležij o izgonu in umrlih Slovincih v izgnanstvu.

Pohodi ob nemško-italijanski in nemško-NDH okupacijski meji

Za ohranjanje zgodovinskega spomina smo sodelovali pri organiziranju pohodov ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murnca do Telč 26. aprila 2014 in ob nemško-NDH okupacijski meji 7. junija 2014. Pohod po vaseh izgnanih Kozjancev je bil septembra 2013 in 2014.

Cilj teh pohodov je seznanjanje mladih generacij z genocidno okupacijo in razkosanjem Slovenije leta 1941 kar med štiri države. Na zaključnih prireditvah so govorili in tudi kulturni programi, kjer se zbere poleg članov DIS tudi veliko mladine.

Sodelovanje z Muzejem novejšeg zgodovine Slovenije

Za Muzej novejšeg zgodovine v Ljubljani smo zbrali veliko fotografij iz izgnanstva za dopolnitev Muzeja slovenskih izgnancev na gradu Rajhenburg.

. Informacije . Informacije . Informacije .

Muzeju smo dali na voljo celoten komplet fotografij, ki jih imamo v Informacijskem centru DIS, in pregled preko 300 taborišč, v katera so bili izgnani Slovenci, ter zemljevide, kjer so bila ta taborišča na ozemlju tretjega rajha.

Muzej je dobil tudi imenski seznam v izgnanstvu umrlih Slovencev in seznam krajev smrti. Muzeju smo izročili tudi brošuro DIS, kjer so ti podatki objavljeni, in tudi podatke o tem, kako naše društvo sodeluje z nemškimi župani pri vzdrževanju grobov Slovencev.

Muzej novejšo zgodovino pa ni uresničil sklepa Skupščine DIS, da bi 7. junija 2014 vrnili na grad Muzej slovenskih izgnancev.

Informativne konference in sodelovanje s tiskom in RTV

V prvi polovici leta 2014 smo imeli več informativnih konferenc o vojni škodi, ki so jo povzročili okupatorji, o izgonu Slovencev in nujnosti izterjave vojne škode od Nemčije.

Sredstva javnega obveščanja smo obveščali o vseh naših prireditvah. Revija Svobodna misel je objavila naš daljši članek z naslovom »Več človečnosti za človeštvo«.

2. Mednarodna dejavnost

Mednarodni odbor izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920-1945 ima domicil pri Društvu izgnancev Slovenije, kjer hranimo tudi dokumentacijo od ustanovitve tega odbora na prvem evropskem kongresu leta 2009. Mednarodni odbor še vedno vodi predsednica DIS.

Ana Brinjevec, predsednica KO DIS Podkum, na skupščini DIS, 27. 9. 2014.
(Foto: Milan Skledar)

Skladno s pravili Mednarodnega odbora so sestanki odbora vsako leto v drugi državi. Leta 2013 je bil sestanek v Moskvi 6. in 7. septembra. Na tem sestanku je bil zopet govor o tem, da bi na gradu Rajhenburg nastal evropski muzej žrtev fašizma in nacizma.

Na sestankih v Moskvi je bila sprejeta tudi pobuda za Mednarodno zvezo spominjanja na holokavst, da bi se pod pojmom holokavst moral navajati tudi genocid nad Slovenci.

V Mednarodni odbor so bili imenovani tudi predstavniki društev žrtev nacizma iz Belorusije in Estonije.

Bilo je tudi več telefonskih razgovorov z župani nemških mest glede skrbi za grobove Slovencev, umrlih v izgnanstvu v Nemčiji.

V Vestniku DIS smo razpisali program izleta v Srbijo v kraje, kamor so bili Slovenci izgnani med drugo svetovno vojno, vendar izleta nismo uresničili, ker je bilo prijav pre malo.

Protifašistični manifest

Pobudniku Evropskega protifašističnega manifesta Grku Yorgosu Mitraliasu smo poslali sporočilo o tem, da podpiramo Evropski protifašistični manifest in da so ga podprle tudi druge evropske organizacije in društva, ki so vključeni v Mednarodni odbor izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920-1945.

Yorgos Mitralias se je predsednici DIS zahvalil za podporo in poslana gradiva in jo informiral o tiskovni konferenci, na kateri je novinarje seznanil o delovanju DIS in Mednarodnega odbora s sedežem v Ljubljani.

Razstava DIS o izgonu Slovencev in nasilju nad drugimi slovanskimi narodi v Beogradu

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 je na Kalemegdanu v Beogradu 1. junija postavilo in 2. junija odprlo razstavo o izgonu slovenskih izgnancev in drugih slovanskih narodov.

Pobudo za razstavo sta prevzela Vojni muzej in Muzej žrtev genocida Beograd.

Na pot v Beograd je odšla delegacija DIS v sestavi: Albin Pražnikar, Gregor Kaplan, Milan Skledar ter Alojz Rupar in Peter Rupar.

Direktor Muzeja žrtev genocida dr. Veljko Đurić je delegacijo DIS pričakal in lepo sprejel.

Na otvoritvi so imeli govore:

- Dr. Ivan Mijatović, direktor Vojnega muzeja, ki je bil navdušen nad razstavo in se je zahvalil, da je lahko sodeloval pri odprtju te razstave.
- Dr. Veljko Đurić, direktor Muzeja žrtev genocida, je v otvoritvenem govoru opisal izgon Srbov in izgon Slovencev v

Obnovljeni del konjušnice v zbirnem taborišču za izgon Slovencev v Brestanici.
(Foto: Alojz Rupar)

3. Informativna, publicistična in založniška dejavnost

V oktobru 2013 je izšla dvojna številka Vestnika DIS (101-102), v kateri smo objavili vsebino programsko-volilne Skupščine DIS in predstavili člane Izvršnega odbora DIS, Nadzornega odbora DIS, Častnega razsodišča DIS in Sveta Skupščine DIS.

V decembru 2013 je izšla 103. številka Vestnika DIS. V njej smo objavili program Skupščine DIS in njenih organov za leto 2014. V marcu in juniju 2014 so izšle 3 številke Vestnika, 104. in 105-106.

Vestnik DIS redno dobiva okoli 6000 članov DIS, kar je premalo, in se nad tem morajo zamisliti tudi Krajevne in Območne organizacije DIS ter se potruditi, da bi vsaka izgnanska družina dobivala Vestnik pa tudi potomci.

Pripravili in tiskali smo brošuro z vsebino sestanka Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920-1945, ki je bil v Kijevu. Knjižica je tiskana v angleškem, slovenskem in ruskem jeziku.

Izdali smo dopolnjeno brošuro z imeni Slovencev, umrlih v izgnanstvu in begunstvu, ter krajih pokopa v Nemčiji, na Madžarskem in krajih nekdanje Jugoslavije. Člani brošuro lahko dobite pri svojih Krajevnih in Območnih organizacijah DIS.

Organizirali smo tiskovno konferenco ob dnevu odprtih vrat v zbirnem taborišču

za izgon Slovencev 28. 9. 2013. Pripravili smo informacijo o aktualnih vprašanjih za časopis Dnevnik in redno obveščali tisk in RTV. O vseh pomembnejših dejavnostih DIS smo posneli tudi filmski zapis in naredili slike.

4. Vzdrževanje in notranja oprema taborišča za izgon Slovencev - hlevov pri gradu Rajhenburg

V zbirnem taborišču za izgon Slovencev v Brestanici smo 28. septembra 2013 in 7. junija 2014 organizirali dan odprtih vrat. Bili smo prijetno presenečeni, saj si je taborišče prišlo ogledat veliko ljudi.

V enem od obnovljenih prostorov taborišča smo razstavili predmete iz izgnanstva, ki smo jih zbrali v prvi polovici leta 2013.

V drugi polovici leta smo v taborišču obnovili stopnice v listnico, kjer so bila na tleh na slami ležišča izgnancev. V letu 2014 pa smo obnovili konjušnico.

Imeli smo razgovor z županom Občine Krško, da bi Muzej slovenskih izgnancev postavili nazaj na grad Rajhenburg 7. junija 2014, na dan izgnancev, vendar Muzej novejšo zgodovino tega ni uspel narediti.

Več o delu Skupščine DIS in njenih organov lahko preberete tudi v prejšnji številki Vestnika DIS.

*Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945
Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica*

Del obnovljenega taborišča - listnice, kjer so bila na slami ležišča za slovenske izgnance.
(Foto: Alojz Rupar)

Srbijo ter poudaril, da razstava lepo prikazuje dogajanje v drugi svetovni vojni.

- Milan Predan, namestnik veleposlanika Republike Slovenije v Srbiji, je omenil, da se v prostoru čutita dobro razpoloženje vseh prisotnih ter dobra energija.
- Nato je Albin Pražnikar, podpredsednik DIS, imel kratek pozdravni govor. Zahvalil se je obema direktorjema za lep sprejem delegacije DIS in za organizacijo te razstave v Beogradu. V znak zahvale je Albin Pražnikar podelil priznanje za izvedbo te razstave Vojnemu muzeju. Prevzel ga je direktor dr. Ivan Mijatović. Priznanje Muzeju žrtev genocida je prevzel direktor dr. Veljko Đurić.
- Zatim je imel referat Gregor Kaplan. Govoril je o razstavi, postavljeni po drugih krajih, kjer so jo povsod lepo sprejeli, ter o Evropskem muzeju, ki naj bi ga odprli na gradu Rajhenburg v Brestanici.

Razstava v Beogradu je bila odprta do 14. junija.

. Informacije . Informacije . Informacije .

Razprava na skupščini DIS

**Jože Križančič, predsednik
Častnega razsodišča DIS**

Jože Križančič – na skupščini DIS
(Foto: Milan Skledar)

Povedal je, da ga globoki spomini na izgnanstvo spodbujajo, zato se je prijavil za razpravo. Številni zgodovinarji in novinarji zdaj veliko pišejo o prvi svetovni vojni, malo pa se dotaknejo dogodkov druge svetovne vojne; izpuščajo tisto, česar zgodovina ne bi smela zamolčati.

Nacizem je želel izbrisati Slovenijo z zemljevida. Hitler je začel izvajati izgon takoj po zasedbi naših krajev. Človek, zdravje in domovina so največje bogastvo vsake skupnosti.

Obstajala je možnost, da se od okupatorja izterja vojna odškodnina, vendar pri oblasteh za to ni bilo prave volje.

Marinka Bregar, delegatka iz KO DIS Radeče

je oddala pisno razpravo in predloge sklepov.

Ivan Tolar, delegat iz Trbovelj

je poročal, da je njihov odbor pregledal gradivo in ugotovil, da je veliko narejenega in da se poročilo od junija 2013 do junija 2014 lahko sprejme. Odbor podpira program dela DIS za prihodnje leto in organizacijo osrednje proslave ob 70. obletnici zmage nad fašizmom in vrnitve iz izgnanstva v Ljubljani.

Predlaga, naj se od slovenske vlade in poslancev DZ zahteva, da čim prej sprejmejo zakon o vojni škodi.

Izrazil je obžalovanje, da ni ponovno kandidiral za poslanca mag. Franc Žnidaršič.

Marjan Košak, član IO DIS

V Območni organizaciji Slovenske Kojnice podpira predlog IO DIS, da naj bo osrednja prireditev ob 70. obletnici zmage nad fašizmom in vrnitve izgnancev v Ljubljani.

Zdenka Kaplan, članica IO DIS

Zdenka Kaplan je sporočila, da praznuje 90-letnico predsednica KO DIS Šentjur pod Kumom Ana Brinjevec, ki ji želi vse najboljše in še veliko let.

DIS je ponovno izdal knjižico o v izgnanstvu umrlih izgnancih. V njej so objavljene tudi slike z njihovih pokopališč. Ob zadnjem obisku v tujini so ugotovili, da so ponekod grobove obnovili in postavili pomnike, ponekod pa grobov ni več. DIS bo vztrajal pri zahtevi za ureditev grobišč. V Arnstadtu in Ilmenauu svojci umrlih ne obiskujejo grobov.

Priporočila je, naj si vsaka Krajevna organizacija DIS pridobi vsaj po en izvod brošure o umrlih.

Zdenka Kaplan – na skupščini DIS
(Foto: Milan Skledar)

Marija Gnilšek, delegatka iz KO DIS Ptuj

Ocenili so, da vodstvo in organi društva uspešno uresničujejo program dela.

Predlagajo, da se poročilo o delu DIS od junija 2013 do junija 2014 in program dela DIS in njegovih organov za leto 2015 sprejme. Mnenja so, da naj se proslava ob 70. obletnici zmage nad fašizmom organizira kot osrednja prireditev v Ljubljani. Organizira naj se tudi kongres. Povprečna starost članov DIS je 79 let. KO poziva vlado in Državni zbor, da sprejme zakon o poplačilu vojne škode.

Zahvaljujejo se predsednici Ivici Žnidaršič in članom Izvršnega odbora za vse delo in prizadevanja za boljše življenje izgnancev.

Stanislav Vegelj, delegat KO DIS Ljubljana Bežigrad

Poročal je, da so k vabilu za občni zbor članov KO priložili anketo. Od 217 članov so dobili 103 odgovore; 34 članov je odgovorilo, da imajo potrdila o vojni škodi, 69 pa nima sklepov iz leta 1945.

Predlagal je, da bi namesto publikacije o reševanju vprašanja vojne škode objavili podatke v prilogi Vestnika.

Poudaril je, da so tisti izgnanci, ki so na zadnjih parlamentarnih volitvah glasovali za poslance Združene levice, veliko pripomogli s svojim glasom za tako lep dosežek. Posebna zahvala gre Demokratični stranki dela, ki ji je uspelo, da se je v njihov program vnesla zahteva za poplačilo vojne škode.

Hilda Marc, predsednica delovnega predsedstva

je menila, da bi bila brošura z vsemi potrebnimi podatki za odločanje ob sprejemu zakona bolj priročna kot pa priloga pri Vestniku.

Marija Zajc, delegatka iz KO DIS Litija

je vprašala, kako bodo uveljavljali škodo tisti izgnanci, ki nimajo potrebnih dokumentov, in komu vse pripada odškodnina glede na dedni red.

Dejstvo je, da slovenski izgnanci čakajo na odškodnino že 70 let. Odškodnino so nekateri zahtevali od pristojnih organov že prej, dobili pa so odgovor, da se niso borili in zato do nje niso upravičeni.

Glede naklade Vestnika je mnenja, da bi število naročnikov poraslo, če bi v njem objavljali zgodbe iz knjig spominov, ki jih je izdal DIS.

Olga Krapež, delegatka KO Jesenice

Odbor Krajevne organizacije soglaša, da bo osrednja proslava ob 70-letnici

vrnitve izgnancev v Ljubljani. Opozorila je, da od Občine Jesenice nikoli niso dobili niti evra pomoči, čeprav so zanjo večkrat zaprosili.

Izrazila je ogorčenje nad nacionalno TV, kjer so bili v oddaji »Pričevalci« izgnanci etiketirani skoraj kot teroristi, na drugi strani pa je Janša bivšo JLA primerjal s fašisti.

Jožica Stezinar, delegatka KO Čatež ob Savi

Pozdravila je navzoče in soglašala, da bo osrednja proslava prihodnje leto v Ljubljani. Pridružila se je predlogu, da se izda posebna brošura o vojni škodi. Naročila je 10 brošur o vojni škodi za njihovo Krajevno organizacijo DIS.

Alojz Žabkar, delegat KO DIS Trzič

je dejal, da nobeden od ministrov ni ničesar naredil za reševanje vprašanja vojne škode, čeprav so imeli na razpolago potrebno gradivo.

Rok Kržan, član IO DIS

Pri uveljavljanju vojne odškodnine je treba nastopati enotno. Še vedno ni razjasnjeno, kdo bo lahko uveljavljal vojno odškodnino in koliko bo znašala.

Hilda Marc

je ugotovila, da so delegati z odobravanjem sprejeli uvodni referat predsednice DIS, poročilo o delu za obdobje junij 2013–junij 2014, program dela in finančni načrt Skupščine DIS in njenih organov za leto 2015 ter dali vrsto pobud, ki jih bo med sklepi podala komisija za sklepe.

ODPRTA VPRAŠANJA O PORAVNAVNI GMOTNE ŠKODE IZ DRUGE SVETOVNE VOJNE – ANKETA O VOJNI ŠKODI ČLANOV DIS

Mag. Franc Žnidaršič, aktivni bivši poslanec

na področju boja za pravice in odškodnine izgnancem in beguncem, je odgovoril na nekatera odprta vprašanja, ki so se pojavila v razpravi. Poudaril je, da se vprašanje gmotne vojne škode izgnancem še ne rešuje. Zato bomo tiskali brošuro o vojni škodi, popisu vojne škode in odškodninah ter z anketo zbrali podatke o tem, koliko vojne škode je bilo članom DIS priznane leta 1945. Proučili bomo tudi interes drugega dednega reda za ohranjanje zgodovinskega spomina in delovanja v DIS.

Anketa je namenjena izgnancem in beguncem, članom DIS.

Da bo sprejet zakon o povrnitvi gmotne škode, bo potrebno še veliko naporov. Novo vlado je potrebno seznaniti s celotno problematiko in argumenti za izterjavo vojne škode od Nemčije. Pogovarjati se je treba z novimi poslanci Državnega zbora.

Poslanci imajo v vseh občinah poslanske pisarne in se nanje s temi vprašanji lahko obračajo tudi člani DIS.

Marijan Špegelj, predsednik komisije za odškodnine pri IO DIS

Letos se je komisija sestala dvakrat in pripravila izhodišča za nadaljnje delovanje. Brošurica, ki jo namerava izdati DIS, bo rabila ne samo organom in poslancem DZ, pač pa tudi članom DIS in njihovim potomcem.

Anketo je treba izpolniti čitljivo. Če se bodo pokazali problemi pri izpolnjevanju, bo DIS organiziral seminar.

Marijan Špegelj – na skupščini DIS
(Foto: Milan Skledar)

Predlagal je, da se celotni prvi odstavek na strani 3, ki govori o reševanju vojne premoženjske škode, sprejme kot sklep na današnji skupščini.

V OO Občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica so v prednaročilu naročili 50 knjig o vojni škodi, čeprav je članov samo 70.

Komisija se je prvič sestala februarja 2014 in takrat pregledala goro materiala, ki je bil dobro pripravljen. V njem so zajeta vsa dosedanja prizadevanja predsednice DIS, prof. Ivice Žnidaršič, mag. Franca Žnidaršiča, našega častnega člana, Zdenka Kaplan in drugih, ki so v dosedanjem delovanju pripravljali in načrtovali, kako se lotiti reševanja tega vprašanja. Materija je tako dobro pripravljena, da ne bo potreben noben zunanji pravnik.

Ivica Žnidaršič, predsednica DIS

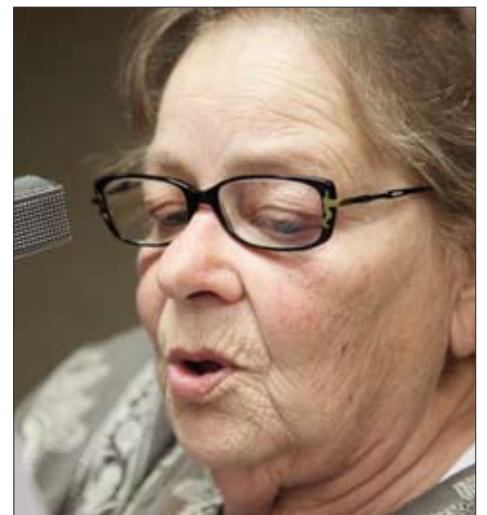
je navzoče opozorila, da z izpolnjevanjem ankete ni treba hiteti. Člani DIS naj anketo izpolnijo, če imajo sklepe komisij za vojno škodo o priznani vojni škodi v dinarjih oziroma ko bodo te podatke našli v arhivu.

Pričakujemo, da bomo precej podatkov zbrali do maja prihodnje leto.

Dodala je, da so popisi vojne škode in sklepi lepo urejeni v arhivih, razen za Krško in Brežice. Kdo pa bo v imenu družine vložil zahtevek, ko bo to aktualno, naj se v družini sami dogovore.

Anketa ni zahtevka za vojno škodo.

Majda Cvetanovski

Majda Cvetanovski – na skupščini DIS
(Foto: Milan Skledar)

Prebrala je predlog sklepov, ki so jih sprejeli delegati Skupščine DIS dne 27. septembra 2014.

*Iz zapisnika skupščine DIS
Marija Vehovec*

. Informacije . Informacije . Informacije .

Sklepi, sprejeti na skupščini DIS, 27. septembra 2014

1. Delegati Krajevnih in Območnih organizacij Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 (DIS), zbrani na redni letni skupščini DIS 27. septembra 2014, so sprejeli poročilo in informacijo predsednice DIS o dejavnosti Skupščine DIS za obdobje junij 2013–junij 2014.
2. Delegati so na skupščini DIS sprejeli tudi finančno ovrednoten program Skupščine DIS in njenih organov za leto 2015.
3. Sprejet je bil sklep, da bo osrednja prireditev ob 70. obletnici vrnitve iz izgnanstva v Ljubljani, 6. junija 2015.
4. Delegati so posebej naglasili potrebo, da se doseže pravica do povrnitve gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno. Zbrati in obdelati je treba podatke o odškodninskih zahtevkih članov DIS za gmotno škodo.
Delegacija DIS naj zaprosi za sprejem pri predsedniku Vlade RS in pri predsedniku DZ, da bi jih seznanili z argumenti in vsem gradivom, ki ga potrebujejo pri izterjavi vojne škode od Nemčije in o prenosu premoženja, ki so ga v Sloveniji pustili Avstrijci, Nemci in Madžari, v poseben sklad za poravnavo gmotne vojne škode.
Če Vlada RS ne bo sprejela predloga zakona o poravnavi gmotne škode, se je treba dogovoriti, da bodo predlog zakona vložili poslanci Združene leveice. Slovenske poslance v evropskem parlamentu je treba opozoriti, da vojne škode Nemčija še ni poravnala.
5. Na gradu Rajhenburg 7. junija 2015 odpreti Evropski muzej žrtev nacizma in fašizma.
6. Za dan izgnancev – 7. junij – pripraviti razstavo o mednarodni dejavnosti Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.
7. Nadaljuje naj se skrb za nadaljnjo notranjo ureditev taborišča v grajskih hlevih in v letu 2015, na dan izgnancev 7. junija 2015, zopet organizira dan odprtih vrat za množičen ogled taborišča.
8. Priporočilo vsem Krajevnim in Območnim organizacijam DIS, naj se bolj zavzemajo, da se bodo v članstvo DIS vključili tudi potomci slovenskih izgnancev, beguncev in prisilnih delavcev.
9. Nadaljuje naj se sodelovanje s kraji izgnanstva in skrb za grobove slovenskih izgnancev v tujini ter organizira izlet v kraje izgnanstva vsaj enkrat na leto.
10. Pomoč tistim Krajevnim in Območnim organizacijam pri organizacijskih dejavnostih, ki dela zaradi starosti v celoti ne zmorejo več.
11. Organizirati in propagirati pohode ob nemško-italijanski in nemško-NDH okupacijski meji ter pohode po vaseh izgnanih Kozjancev.
12. Vse Krajevne in Območne organizacije DIS naj pošljejo imenske sezname članov DIS do konca novembra 2014.
13. IO DIS naj organizira območne seminarje za predsednike in predsednice Krajevnih in Območnih organizacij DIS ter seminar za potomce izgnancev in beguncev in za tiste, ki organizirajo pomoč članom DIS na domu.
14. Izdati zbornik gradiv, s katerimi smo dosegli uveljavitev pravic.
15. Skupščina DIS podpira sodelovanje z Mednarodnim odborom izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945.
16. Predsedniku Republike Slovenije in predsedniku Vlade sporočiti stališče, da se v DIS ne strinjamo, da bi Slovenija sodelovala v kakršnikoli vojni koaliciji.
17. Delegati so pooblastili Izvršni odbor DIS, da na podlagi razprave sklepe še dopolni in jih objavi v Vestniku DIS.

Člani Komisije za sklepe na skupščini DIS. Od leve proti desni: Anton Žmavcer, Majda Cvetanovski, Marija Mejač in Jože Kveder.
(Foto: Milan Skledar)

SPOROČILO ZA JAVNOST

Delegati 85 Krajevnih in Območnih organizacij Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 smo na letnem zasedanju 27. septembra 2014 obravnavali življenjske razmere izgnancev in beguncev, žrtev fašizma in nacizma, da bi spodbudili državne organe in druge institucije k večji skrbi in humanejšemu odnosu do žrtev druge svetovne vojne.

Zaradi neporavnane vojne škode trpi pomanjkanje še druga generacija izgnancev in beguncev, ki smo med drugo svetovno vojno izgubili vse premoženje, naseljeni kočevski Nemci pa so uničili tudi veliko nepremičnega premoženja.

Nobena od dosedanjih slovenskih vlad se ni ustrezno potrudila za izterjavo vojne škode od Nemčije, ki je poravnala le 2 % vojne škode, da bi bil končno sprejet zakon o odškodninah za vsaj del vojne škode. Upamo, da bosta sedanja Vlada in Državni zbor RS to vprašanje končno rešila.

Na Skupščini DIS smo obravnavali tudi pojave neonacističnih in neofašističnih organizacij po Evropi in pri nas.

Kot žive priče grozodejstev, ki sta jih počela fašizem in nacizem, smo ogorčeni, da se podobna gibanja zopet pojavljajo.

Protestiramo, da se preganja novinarje, ki pišejo o tem in opozarjajo, kdo se s temi skupinami povezuje.

Izrazili smo tudi zaskrbljenost zaradi vojnih dogodkov in trpljenja milijonov beguncev, razseljenih oseb in tisočev umrlih, posebno tudi otrok.

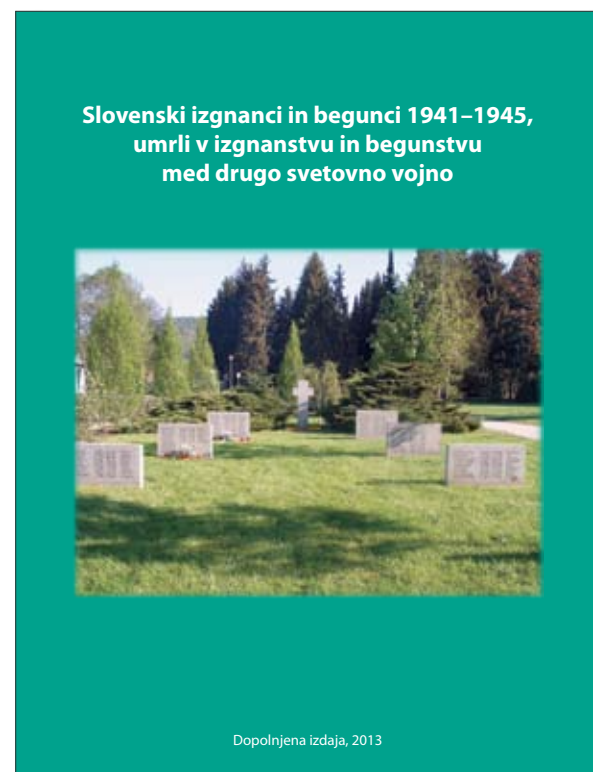
Vsaka vojna je krivična in pomeni samo ubijanje in krepitev vojne industrije. Treba bo poiskati politične rešitve sožitja med narodi in različnimi verstvi proti porastu nasilja in grožnjam vojne.

Ne strinjamo se, da bi Slovenija vstopila v kakšno koli vojno koalicijo.

Prihodnje leto bomo slavili 70. obletnico zmage nad fašizmom in nacizmom ter vrnitve iz izgnanstva in begunstva. To bo primerna priložnost, da se svetovna in naša javnost seznani z grozodejstvi, ki sta jih počela fašizem in nacizem. Zlasti mlade generacije morajo spoznati, kdo je bil med drugo svetovno vojno agresor in kdo žrtev, da se ne bodo več postavljali spomeniki sodelavcem okupatorja.

*Delegati Krajevnih in Območnih organizacij DIS
na letni skupščini DIS 1941–1945*

Brošura o Slovencih, umrlih v izgnanstvu in begunstvu med drugo svetovno vojno

Za ohranjanje spomina na Slovence, umrle v izgnanstvu med drugo svetovno vojno, je Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 izdalo brošuro z imeni in kraji, kjer so umirali in so pokopani slovenski izgnanci in begunci. V brošuri je navedeno 1885 imen. V njej so objavljeni tudi kraji, kjer so bili organizirani razgovori z nemškimi župani, in obiski pokopališč. Objavili pa smo tudi sporazum med vlado Republike Slovenije in vlado Zvezne Republike Nemčije o vojnih grobovih. Brošuro lahko člani DIS in svojci umrlih dobijo pri Krajevnih in Območnih organizacijah DIS.

Zdenka Kaplan

. Informacije . Informacije . Informacije .

SESTANEK MEDNARODNEGA ODBORA IZGNANCEV IN BEGUNCEV ŽRTEV FAŠIZMA IN NACIZMA V LETIH 1920–1945

**O sestanku Mednarodnega odbora
v Bratislavi**

Del udeležencev sestanka Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945, v Bratislavi 19. in 20. septembra 2014

Na letni konferenci Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma 1920–1945 so se 19. in 20. septembra v Bratislavi zbrali predstavniki društev in organizacij iz več evropskih držav: Češke, Slovaške, Srbije, Ukrajine, Rusije, Poljske, Estonije, Bosne in Hercegovine, Belorusije in Slovenije.

V sklopu rednih aktivnosti je Mednarodni odbor preučil dogajanja, povezana z vprašanji žrtev fašizma in nacizma. Velja povedati, da se je z vključitvijo Belorusije in Estonije število članov vseh organizacij, ki delujejo v Mednarodnem odboru, povečalo na približno 850.000 žrtev.

Prav v imenu teh žrtev so se delegati Mednarodnega odbora odločili ponovno nasloviti pismo na evropske institucije ter predsednike vseh evropskih držav. V pismu so poudarili nujno potrebo, da države primerno poskrbijo za žrtve fašizma in nacizma. Izreden pomen so vse nacionalne organizacije pripisale potrebi, da se opozori na naraščajoče težnje po oživiljanju in delovanju fašizma in nacizma po vsej Evropi. Nam, še živim civilnim žrtvam, živim pričam tragedije druge svetovne vojne, je nesprejemljivo in

nedopustno, da se vse bolj potvarjajo zgodovinska dejstva, čeprav so vsem znana, in poizkuša agresorje in krvnike postaviti v vlogo rešitelja. Na tak način razlaganja zgodovine ni moč privoliti.

Vse organizacije so si bile enotne, da bodo v skladu s svojimi možnostmi zaznamovale 70. obletnico zmage nad fašizmom in nacizmom. V tem duhu je pričakovati tudi potek naslednje letne konference, ki bo prihodnje leto potekala na Češkem, v Pragi. Vse organizacije si bodo še naprej prizadevale za zbiranje in ohranjanje zgodovinskega gradiva ter ga posredovale v Evropski muzej, ki ga Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 ustvarja s pomočjo vseh društev in organizacij, članov Mednarodnega odbora, na gradu Rajhenburg pri Brestanici.

Ker je dosedanjemu vodstvu Mednarodnega odbora mandat potekel, so bili za vođenje odbora ponovno izvoljeni vsi trije podpredsedniki predstavniki organizacij iz Poljske, Ukrajine in Češke. Predsedovanje Mednarodnemu odboru pa je bilo ponovno zaupano Ivici Žnidaršič iz Slovenije. Slovenskim izgnancem je bila zaupana še funkcija sekretarja, za katero so soglasno izvolili Gregorja Kaplana.

ČESTITKA IVICI ŽNIDARŠIČ

Na sestanku Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945 je bila Ivica Žnidaršič ponovno izvoljena za predsednico tega odbora, Gregor Kaplan pa za tajnika. Čeprav je predlagala, da bi odbor prevzeli Poljaki, Čehi ali Slovaki, jih o tem ni uspela prepričati.

Menim, da je prav, da ji čestitamo za izraz velikega ugleda, ki ga ima Ivica Žnidaršič tudi pri drugih evropskih društvih in organizacijah.

Hkrati ji čestitamo za odličje, prejeto od Slovaškega društva – medaljo za pomembno delovanje pri uveljavljanju demokratičnih in humanitarnih tradicij ter aktivnosti v boju proti nacizmu in fašizmu.

To odličje je dokaz, kako velik ugled ima v Evropi tudi Društvo izgnancev Slovenije.

Albin Pražnikar

**Iz govora Ivica Žnidaršič na sestanku
Mednarodnega odbora v Bratislavi**

Spoštovani prijatelji, vse udeležence sestanka Mednarodnega odbora lepo pozdravljam.

Posebej pozdravljam predstavnike slovaškega društva in visoke goste iz Slovaške, saj so omogočili, da imamo danes sestanek v tem lepem mestu Slovaške.

Hvala gospodoma ing. Pavlu Sečkarju in dr. Juraju Drotarju ter slovaškemu pripravljalnemu odboru, da so nas tako lepo sprejeli.

Izražam zadovoljstvo, da še vedno aktivno delujejo v Evropi organizacije in društva, ki vključujejo in povezujejo izgnance, prisilne delavce, begunce in druge žrtve fašističnega in nacističnega nasilja med drugo svetovno vojno, in želijo, da bi se vključili v Mednarodni odbor.

To je najboljšo jamstvo za ohranjanje zgodovinskega spomina na grozodejstva, ki sta jih povzročala fašizem in nacizem. Povezuje nas skupna usoda, povezuje nas skupno trpljenje v drugi svetovni vojni in boj za doseg več človečnosti za vse ljudi.

Menim, da smo se leta 2010 dobro odločili, ko smo v pravila za delovanje Mednarodnega odbora napisali, da naj bodo sestanki vsako leto, in to vedno v drugi državi članici.

Doslej smo imeli dva sestanka v Sloveniji – v Ljubljani leta 2010 in 2011 v Brestanici, leta 2012 v Ukrajini v Kijevu ter leta 2013 v Rusiji, v Moskvi.

Naslednje leto – 2015 – pa je na vrsti češko društvo, ki ga vodi ing. Jiří Prokop, podpredsednik Mednarodnega odbora.

Vsi sestanki so bili vsebinsko bogati in o njih imamo kar tri publikacije.

Sedaj pa ste dobili zapisnik s sestanka Mednarodnega odbora v Moskvi, 6. septembra 2013.

Kot veste, smo v Moskvi pri 5. točki dnevnega reda obravnavali **Evropski protifašistični manifest**, ki ga je poslal iz Grčije Jorgos Mitralias. Zahvalil se je za pismo, vendar se ni izrazil nič glede kongresa.

Na sestanku v Moskvi smo sprejeli **vsebino pisma za Mednarodno zvezo spomina na holokavst**. V njem smo predlagali, da se pod pojmom holokavst navedejo tudi genocidna dejanja nad slovanskimi narodi.

V tej Zvezi ima predstavnike trideset evropskih držav in predlagam, da vsi v svojih državah ugotovimo, kdo je član te Zveze spomina na holokavst, in da te članke opozorimo na naše sklepe in na odklonilni odgovor, ki je tudi v njihovem imenu prišel iz Berlina.

Glede sklepov, da naj bi vse organizacije in društva, ki sestavljajo Mednarodni odbor, storile čim več **za seznanjanje mladih o fašističnih in nacističnih grozodejstvih**, bo treba še več storiti.

Pomembno je, da storimo, kolikor moremo, proti razvijanju ekstremističnih neofašističnih in neonacističnih skupin in gibanj v Evropi in da opozarjamo Evropsko unijo, predsednike vlad in parlamentov Evrope, da preprečujejo razmah skrajnih desničarskih organizacij.

Na zadnjih volitvah maja letos je v Evropski parlament uspelo priti kar nekaj strankam, ki kažejo izrazite znake fašistične ideologije, kar je zaskrbljujoče.

V zgodovinskih učbenikih evropskih držav premalo piše o genocidni politiki do slovanskih narodov med drugo svetovno vojno. Da se ta vprašanja pristransko obravnavajo tudi v Evropski uniji, je dokaz, da so za dan o evropski zavesti in totalitarizmu proglasili 23. avgust 1939. Premalo se v dokumentih Evropske unije omenja sporazum, ki so ga Angleži in Francozi podpisali septembra 1938 s Hitlerjem o zasedbi Sudetov.

Sedaj so 23. avgust leta 1939, ko sta Stalin in Hitler podpisala sporazum o nenapadanju, **v nekaterih državah zreducirali zgolj na spomin na žrtve »komunističnega totalitarizma«**. V ozadju pa je namen prikrivanja kolaboracije s fašističnimi in nacističnimi okupatorji.

Izraziti moramo zaskrbljenost zaradi poskusov enačenja politike fašističnega in nacističnega režima s holokavstom in genocidom nad slovanskimi narodi z nasiljem, ki so ga povzročali komunistični režimi.

Ohranjati je treba zavest, da je bil največja grožnja vzhodnoevropskim in drugim narodom nemški režim in ne sovjetska diktatura.

Želim vas obvestiti, da bomo 7. junija 2015 **na gradu Rajhenburg v Brestanici pri Krškem odprli Evropski muzej žrtev fašizma in nacizma**. Za to razstavo o nasilju smo zbrali že kar precej slikovnega gradiva in slik.

Danes bomo z zanimanjem poslušali poročila in informacije vaših društev in organizacij o proslavah ob 70. obletnici zmage na fašizmom in nacizmom v letu 2015.

Upam, da boste sprejeli tudi vsebino pisma za predsednike evropskih držav in Evropsko unijo, ki naj bi ga vsi podpisali.

Predsednik Slovaške zveze protifašističnih borcev inž. Pavel Sečkar podeljuje predsednici Ivici Žnidaršič priznanje in medaljo za pomembno delovanje pri uveljavljanju humanitarnih tradicij. (Foto: Metka Grah)

. Informacije . Informacije . Informacije .

JAVNO PISMO EVROPSKEMU PARLAMENTU IN PREDSEDNIKOM EVROPSKIH DRŽAV

Spoštovani!

Pišemo Vam z zasedanja Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma, ki je bilo v glavnem mestu Republike Slovaške, v Bratislavi, 19. in 20. septembra 2014.

Tega zasedanja so se udeležile delegacije organizacij in združenj iz več evropskih držav, ki združujejo izgnance, prisilne delavce ter begunce in nepolnoletne ujetnike v koncentracijskih taboriščih, žrtve fašizma in nacizma v letih 1920–1945.

Trpljenje taboriščnikov, izgnancev in beguncev, ki so se znašli med drugo svetovno vojno pod nemško, italijansko, madžarsko, bolgarsko in drugo fašistično in nacistično okupacijo, je pustilo na njih trajne posledice.

Ponovno smo ugotovili, da v nekaterih evropskih državah namenjajo premalo skrbi ostarelim žrtvam fašizma in nacizma in da zanje ni primerne skrbi na področju socialnega in zdravstvenega varstva. Žrtvam vojne v Srednji in Vzhodni Evropi vse do sedaj ni bila izplačana odškodnina za gmotno škodo ter telesne poškodbe, nastale med drugo svetovno vojno.

Zato pozivamo Evropski parlament in predsednike evropskih držav, da se seznanijo o razmerah, v katerih živijo žrtve vojn, in da sprejmejo ukrepe za izboljšanje njihovih življenjskih razmer. Posebno pozornost je potrebno nameniti osamljenim in zapuščenim osebam. Ne smemo pozabiti na grozote druge svetovne vojne, na junaštva in žrtve v boju proti fašizmu in nacizmu.

Kot žive priče grozodejstev fašizma in nacizma smo ogorčeni, da se v Evropi znova pojavljajo gibanja, ki razširjajo idejo rasne večvrednosti in sovraštvo.

Evropska unija in voditelji evropskih držav ter parlamenta ne bi smeli dovoliti aktivnosti fašističnega in nacističnega gibanja. Odločno bi morali nasprotovati vsem pojavom fašizma, militantnega psevdodomoljuba, rasizma in nestrpnosti v svojih državah.

Protestiramo, da v nekaterih državah še vedno sodno preganjajo novinarje, ki

odkrito pišejo o fašističnih in nacističnih aktivnostih, organizacijah in osebah, ki se z njimi povezujejo.

Ne dovolimo, da bi protidemokratske sile z infiltriranjem v demokratične institucije rušile svobodo in kratile človekove pravice.

Spoštovani, v letu 2015 se bomo spominjali in proslavljali 70. obletnico zmage antifašistične koalicije nad fašizmom v drugi svetovni vojni. Prav ta dogodek je primeren za to, da bi se vsa svetovna javnost seznanila z zgodovinskimi dejstvi in genocidno politiko nacizma in fašizma nad slovanskimi narodi in z zverinstvi, ki sta jih med drugo svetovno vojno zagrešila fašizem in nacizem.

Protestiramo proti potvarjanju zgodovine, povezane z nacizmom in fašizmom. Mlade generacije bi morale poznati resnico o zverinstvih nacizma in fašizma in kako smo izgubili svobodo in koliko truda je bilo potrebnega za našo osvoboditev. Morale bi poznati zavezništvo protihitlerjevske koalicije in njen junaški boj proti nacizmu in fašizmu, za svobodo in demokracijo.

Današnje generacije živijo v upanju, da človeštvo ne bo več ponovilo grozot, ki so razčlovečile človeka. Vojna grozodejstva, genocidi nad narodnostnimi manjšinami in verstvi v sedanosti nas spominjajo na dobo fašizma in nacizma. Zato se spominjamo dogodkov iz minulosti.

Današnje razmere nas vodijo do spoznanja, da dosednji ukrepi Organizacije Združenih narodov za preprečevanje nasilja in vojn niso dovolj. Milijoni novodobnih izgnancev in beguncev, ki bežijo pred revščino in nevarnostjo vojn, potrebujejo takojšnjo humanitarno pomoč vseh razvitih držav. Zavračanje pomoči in postavljanje zidov na mejah med državami, da bi zaščitili bogate pred revnimi, nista prava načina za reševanje tega problema.

Zato pozivamo Evropsko unijo in predsednike evropskih držav, naj aktivneje iščejo nove možnosti politične rešitve sožitja med narodi in različnimi verstvi proti novemu porastu nasilja in grožnjami vojn.

Govor državnega tajnika Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve Slovaške dr. Branislava Ondruša na sestanku Mednarodnega odbora

Najlepše se vam zahvaljujem za vabilo. Danes sem tukaj, da bi potrdil podporo Slovaške republike in zlasti ministrstva za delo, družino in socialne zadeve vašemu delu in da je protifašistični boj ena od prioritet političnega delovanja vlade Slovaške republike.

Ob tem lahko s ponosom povem, da je med predstavniki vlade in ministri tudi nekaj rednih članov slovaške protifašistične zveze.

Posebej pomembno je delo Mednarodnega odbora, saj ohranja tradicijo in spomine na drugo svetovno vojno.

Resnično je zelo pomembno, da bi tradicija antifašističnega boja združevala vse evropske države in presegala meje teh držav ter ustavila nepotrebne spore in napetosti, ki smo jim danes priča v Evropi.

Mislím, da mora zavezanost antifašističnemu boju politike javno opominjati, da je zelo jasno, da imamo na čem graditi vezi sodelovanja med evropskimi državami od Vzhoda in vse do Zahoda.

In poudarjam, da bi morali ravno mi, ki predstavljamo države Evropske unije, narediti vse za to, da bi prizadevanje za sodelovanje presegalo meje.

Rad bi tudi čestital delegatom organizacij, ki nastopajo kot predstavniki neposrednih udeležencev v vojni v zvezi s 70. obletnico konca druge svetovne vojne. Iskreno verjamem, da bo to tudi priložnost za izkazovanje vzajemne bližine, zvestobe enakim vrednotam in sodelovanje med vsemi narodi na evropskem ozemlju.

Lahko potrdim, da bo vlada Slovaške republike to tako pomembno obletnico proslavila, enako kot 70. obletnico slovaške narodne vstaje.

Za zaključek bi rad pozdravil vašo resolucijo, ki se posveča tematiki oživljanja neofašističnih in neonacističnih gibanj v Evropi. Strinjam se, da je pomembno opozarjati na to, ker so ta gibanja zelo nevarna za Evropo.

Dovolite mi, da vam za konec zaželim veliko sreče, zdravja in veliko uspehov pri vašem zlahtnem delu.

Od leve proti desni: dr. Juraj Drotar, dr. Branislav Ondruš, sekretar Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve Slovaške, Ivica Žnidaršič in inž. Pavel Sečkar
(Foto: Metka Grah)

Priprave na sestanek Mednarodnega odbora v Pragi leta 2015

Naslednji sestanek Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920 do 1945 bo
16. in 17. maja 2015 na Češkem, v Pragi.

Organizacijo sestanka je prevzelo češko društvo »Krog državljanov Češke republike, izgnanih leta 1938 z obmejnih območij«, ki ga vodi Jiří Prokop.

Sestanek bo posvečen 70. obletnici zmage nad fašizmom in nacizmom ter 70. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva.

G. K.

Srečanje v Portorožu

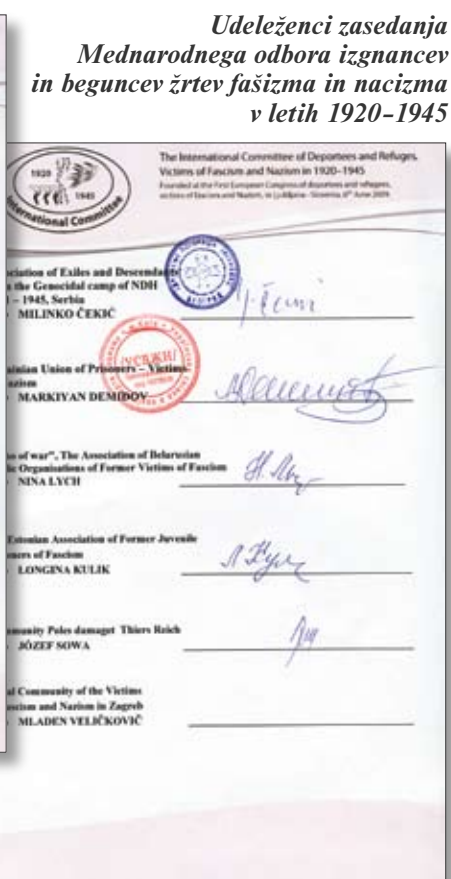
Jubilejno srečanje bivših internirank in internirancev, zapornikov nacističnih taborišč, ukradenih otrok, njihovih svojcev in prijateljev je bilo 14. septembra 2014 v Portorožu.

Srečanje je organiziral odbor Ravensbrück pod vodstvom Matjaža Špata.

Med gosti na prireditvi so bili: Borut Pahor, predsednik RS, Boris Pahor, pisatelj, Ana Blatnik, predsednica avstrijskega državnega sveta, Tanja Fajon, evropska poslanka, Evald Antončič iz Zveze partizanov VZPI in mag. Franc Žnidaršič, častni član Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

V kulturnem programu so sodelovali: Partizanski pevski zbor Pinko Tomažič iz Trsta, orkester Slovenske vojske s solisti ter recitatorji Aleksander Valič, Domen Valič in Silvana Knok.

M. Š.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Srečanje gorenjskih izgnancev

Del udeležencev na srečanju članov DIS gorenjskega območja (21. 6. 2014).
(Foto: Jakob Medja)

21. junija 2014 je Krajevna organizacija DIS Bohinj organizirala srečanje v dvorani Danica na Bohinjski Bistrici.

400 udeležencev so pozdravili župan Občine Bohinj Franc Kramar, predsednik Območnega združenja borcev za vrednote NOB Radovljica Tone Kapus in predsednik KO DIS Bohinj Jakob Medja.

Udeleženci so prispeli iz vse Gorenjske in tudi od drugod, še posebej je treba omeniti po 50 udeležencev iz Kamnika in Kočevja.

V kulturnem programu so nastopili ženski pevski zbor Kulturnega društva Bohinj, dve otroški folklorni skupini Kulturnega društva Bohinj, trije recitatorji gledališča 2B z Bohinjske Bistrice ter mlada harmonikarja Aljaž Rožič in Jan Šubelj.

Govornik Jakob Medja je orisal izgnanstvo predvsem v luči bohinjskih dogodkov po lastnih opažanjih in doživetjih.

Po uradnem delu je sledilo druženje. Zelo lepo vreme so mnogi udeleženci izkoristili tudi za obisk jezera in drugih bohinjskih znamenitosti.

Iz govora Jakoba Medje, predsednika KO DIS Bohinj, na prireditvi članov DIS Gorenjske

Spoštovani!

Celotno slovensko izgnansko izkušnjo vidim kot mozaik, kjer so različna območja in različni kraji doživljali v določeni meri podobne zgodbe, v določeni pa tudi precej različne. Zato sem se odločil, da v svojem govoru poskusim orisati bohinjsko izkušnjo izgnanstva med drugo svetovno vojno, kakor jo vidim in kakor sem jo doživel jaz sam.

Otroštvo sem preživel v času med obema vojnama, v času gospodarske krize, zaradi katere so nastajala nova gibanja. V nekaterih državah so oblast prevzemali politiki, ki so videli rešitev v družbenih spremembah in osvajanju novih ozemelj. Hitlerjev poseg na Češkoslovaško in pasivnost velikih sil, španska državljanska vojna, Stalinov prevzem Litve, Latvije in Estonije, pa tudi dogodki v domovini, kot npr. spopad med ORJUNO in naprednimi organizacijami, so me vsak posebej prizadeali. Vsi ti dogodki pa so bili znanilci tega, kar se je zgodilo kasneje.

Za našo prihodnost je bila zelo pomembna zasedba Avstrije leta 1938, ki je bila šaljivo prikazana v Totem listu s prihodom Hitlerja na Karavanke, kjer se ozira proti jugu. Nemci so se tedaj začeli spraševati, kako je mogoče, da jih na celotni razdalji od Hamburga do Trsta ovira le še ozek pas Slovencev. Tako so vodstvu v Berlinu pripravili variante rešitve situacije, med katerimi so kot najboljšo videli vojaški poseg. Na kasnejše načrte in aktivnosti je zagotovo vplivalo dejstvo, da je Hitler zameril Habsburžanom, ker v več sto letih teh predelov niso očistili Slovencev.

Znanilce prihajajoče vojne sem kot otrok doživel v Bohinju na Ratitovcu, kjer sem opazoval gradnjo Rupnikove obrambne linije. Bil pa sem tudi v stražnici na

Baškem sedlu, ki je bila prvi agresorski cilj italijanske vojske v Bohinju.

Po nemškem napadu na Jugoslavijo 6. aprila 1941 je jugoslovanska vojska razstrelila železniški predor na Bohinjski Bistrici, se umaknila iz Bohinja in razstrelila še dva cestna mostova v Soteski. 12. aprila, na veliko soboto zjutraj, so Italijani napadli prazno stražnico na Baškem sedlu, nato pa so previdno nadaljevali pot v dolino. Na križišče pred današnjim Mercatorjem je kolona prispela ob 18. uri, ko so se pričele vstajenske slovesnosti. V naslednjih dneh so italijanski vojaki pregledovali Bohinj in tudi po hišah iskali vojake.

Italijane so v Bohinju hitro zamenjali Nemci. Bili so bolje organizirani. Njihovi načrti so vključevali spremembo narodnostne podobe zasedenih pokrajin. Odločeni so bili, da izženejo na tuje tretjino prebivalcev, ostale pa prisilno asimilirajo po hitrem postopku v nekaj letih. Obmejnem področjem rajha, med katera je sodil tudi Bohinj, je verjetno grozil izgon večjega števila prebivalstva tudi zaradi nemških načrtov, povezanih z zavarovanjem meje rajha z Italijo. Različni viri govorijo o načrtu izselitve 200–280.000 Slovencev z območja, ki so ga zasedli Nemci, od tega iz Gorenjske približno 100.000 – Gorenjska pod nemško zasedbo je imela tedaj 181.000 prebivalcev ...

Priprave na navedene aktivnosti so potekale pred napadom, Nemci so imeli že ob prihodu pripravljene spiske sumljivih ljudi, ki so jih pripravili »kulturbundovci« – teh je bilo na Gorenjskem najmanj 394.

Nadaljevanje priprav na spremembo narodnostne podobe je potekalo takoj po prihodu Nemcev v Bohinj. To kaže tudi rasni pregled, ki smo ga bili deležni prebivalci Bohinja. Razvrstili so nas v razrede in opredelili, kam kdo sodi.

Šestega maja se je začel prvi val bohinjskega izgnanstva, v katerem so izgnali izobražence, učitelje z družinami in duhovnike, da bi lažje vodili prebivalstvo. Že junija je šlo zares – iz Štajerske je odpeljal prvi transport z izgnanci. Slovenskega pouka je bilo s tem konec. Novo šolsko leto se je pričelo z nemškimi učitelji v nemškem jeziku. Za odrasle so bili po vaseh organizirani obvezni tečaji nemškega jezika.

Pri ljudeh je okupatorjevo početje izzvalo upor. Sprva maloštevilni uporniki so potrebovali orožje, strelivo, opremo. Že majhni prispevki so jim bili dragoceni. Eden izmed takih prispevkov – le nekaj nabojev, je bil vzrok za prvo bohinjsko žrtev. 25-letni Franc Podlipnik je kot talec svojo odločitev za pomoč plačal z življenjem. Ni mogel vedeti, da imajo Nemci na Gorenjskem dobro organizirano mrežo obveščevalcev, katerih število je bilo kasneje do 2000. Ti so pomagali obvladovati Slovence. Nemci so se izkazali s strahovladno, ki pa v ljudeh ni ustavila upornega duha.

Uporništvo je vodilo do nomenjske vstaje, ki je bila zastavljena zelo široko. Organizacija, v katero je bilo vključeno več sto ljudi, je bila pomanjkljiva, preveč javna, da ne bi prišla na ušesa Nemcem, ki so zvečer 15. decembra 1941 poslali z Bleda četo policistov v pomoč bohinjski posadki. K sreči so organizatorji vstaje le zaznali grozečo nevarnost in jo pravočasno ustavili, vendar preklcik ni dosegel vseh. Zaradi izdajstva je bilo nato aretiranih čez sto osumljenih. Po zaslišanjih v Begunjah so jih nekaj izpustili, 5 ustreli, 24 poslali v taborišča, požgali pa so tudi 5 domačij in v eni 2 upornika. Vstaja je bila povod za drugi val bohinjskega izgnanstva.

Hkratna koordinirana vstaja v Mojstrani je bila prav tako prekinjena po začetnem uspehu, potem ko je prispela nemška pomoč. Zelo odmevni so bili dogodki v Poljanski dolini, ki so pripeljali do dražgoške bitke. Bila je tako blizu, da smo v Bohinju dobro slišali strojnice, topove in kasneje detonacije pri rušenju vasi. Okupatorje je upor prebivalstva presenetil, še posebej, ker ni bil omejen na ozko območje. Upor je spremenil nemške načrte, zagotovo pa je vplival na obseg izgnanstva.

Leto 1942 je izstopalo zaradi vpoklica vojnih obveznikov. Približno polovica vpoklicanih se je pozivu odzvala, preostali so se odločili za odhod k partizanom. Številni vojaki so k partizanom

odšli, ko so prišli na dopust. Sčasoma so Nemci dopuste doma zaradi dezerterstva ukinili. V nemški vojski je bilo oktobra 1943 183 Bohinjcev, v partizanih pa nekaj čez 200. Okupator se je na upiranje nemški mobilizaciji odzval z novim, tretjim večjim valom izгона. Na partizanske akcije pa se je odzval s streljanjem talcev (9 na Bitnjah in 10 v Soteski). Nemci so z močnimi enotami večkrat prečesavali teren in zdaj tu zdaj tam koga presenetili in ubili. Pozorno so sledili večjim partizanskim enotam – tako so v Lovčevem hotelu na Pokljuki presenetili 3. bataljon Prešernove brigade in ga zdesetkali. Padlo je 69 borcev.

Čez tri tedne je preostanek bataljona izvedel mobilizacijo v Bohinju. Partizanska mobilizacija je bila povod za četrti, zadnji večji val izгона v Bohinju. Le nekaj dni po partizanski mobilizaciji, 10. 2. 1944, so Nemci izgnali večjo skupino Bohinjcev, med drugimi tudi našo družino.

V Nemčijo je bilo iz Slovenije skupno odpeljanih 63 transportov, v Srbijo 12, na Hrvaško 21. Izgnanih je bilo 63.000 Slovencev, 19.000 se jih je izgonu izognilo in so postali begunci. Iz Bohinja so nas izgnali približno 180. Če bi se vse izteklo po prvotnih nemških načrtih, bi bilo slovenskih izgnancev vsaj trikrat toliko, verjetno bi bila izgnana večina Bohinjcev. Pred vojno je imel Bohinj nekaj več kot 5100 prebivalcev, v NOV pa je sodelovalo približno 1000 Bohinjcev. Vseh žrtev vojne je bilo v Bohinju okoli 350.

Kot sem povedal v uvodu, sem vam skušal prikazati bohinjski kamenček mozaika slovenske izgnanske zgodbe in posebnosti našega izgnanstva, kot jih vidim jaz.

Za zaključek pa želim podati še eno misel: kot fantič sem pred vojno opazoval »igranje z močjo« kasnejših okupatorjev, ki je v meni vzbujalo hude slutnje glede prihodnosti. Naključje je hotelo, da sem na koncu vojne doživel, kako je tudi velika moč lahko premagana. Uničenje simbola nacizma – Nürnberga, sem kot izgnanec videl na lastne oči. Mislil sem, da sta s tem nesmiselna morija in trpljenje končana. Žal pa se v raznih oblikah na različnih koncih sveta nadaljujeta.

Iznanci nosimo v sebi veliko izkušnjo – preživetje nas kot posameznikov in nas kot naroda. Upam, da bodo naši zanamci v sebi našli podobno moč za nove izzive v okolju, ki tudi danes ni vedno prijazno do malih.

Predsednik KO DIS Bohinj Jakob Medja je bil slavnostni govornik na prireditvi članov DIS na Gorenjskem, 21. junija 2014.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Letni zbor članov DIS v Mozirju

Člani DIS Območne organizacije Mozirje smo že na lanskem letnem zboru sprejeli sklep, da se bomo v prihodnje srečevali vsako leto meseca junija ob praznovanju dneva izgnancev. Vsako leto nas je manj, večina je starejših in slabega zdravja, to je tudi vzrok, da se težko udeležujemo večjih prireditev DIS.

V razpravi je bilo poudarjeno predvsem to, da svoje aktivnosti usmerjamo v ohranjanje spominov na čase izgnanstva. V tedniku Savinjske novice smo v maju 2014 objavili obširen članek s pregledom števila prebivalcev iz posameznih krajev Zgornje Savinjske in Zadrenke doline. Zbirni centri izgnancev so bili v letu 1941 Brestanica, leta 1942 in 1943 pa kar trije transporti iz okoliške šole Celje.

Mladi si tega trpljenja ne morejo več predstavljati, zato smo bili veseli podatka,

da je Osnovna šola Gornji Grad letos povabila našega predsednika, da pove otrokom nekaj spominov.

Naši člani redno plačujejo članarino in želijo, da bi društvo DIS ostalo močno. Le tako bomo lahko obdržali pravice, ki nam pripadajo po Zakonu o ŽVN. Na opozorilo, da se aktivnosti za povračilo materialne vojne škode še nadaljujejo, so navzoči izjavili, da so si popise vojne škode že poiskali v Muzeju novejši zgodovine v Celju.

Letos praznuje devetdeseto leto rojstva naša aktivna članica **Anka Čeplak** iz Bočane. Zaradi bolezni na zboru ni bila navzoča. Knjigo Spomini III in našo iskreno čestitko ji bo na domu osebno izročil naš predsednik **Franc Bezovšek**.

*Za odbor Območne organizacije DIS
Jožica Pečovnik*

Iz dejavnosti KO DIS Sevnica

S pomočjo Občine Sevnica je lepo urejeno spominsko obeležje prizorišča zadnje bitke herojev Milana Majcna in Jančija Mevžlja. Na Murncah nad Šentjanžem vsako leto konec aprila vrvi od številnih obiskovalcev, zberejo se na slovesnosti ob začetku pohoda od tam do Telča.

Popoldne se še v večjem številu udeležijo zaključne slovesnosti na Telčah, kjer ob prijetnem druženju obujajo spomine na težke čase izgnanstva.

Že v začetku julija je bil pohod ob okupacijski meji od Telča do Bučke, kjer se zbere veliko izgnancev in toplo pozdravi prispele pohodnike. Mnogi od njih niso več zmožni naporov pohoda, se pa zato radi udeležijo zaključne slovesnosti.

Na vse te prireditve prihajajo člani krajevnih organizacij sevniske občine z avtobusi. Stroške prevozov krijemo iz sredstev, ki nam jih vsako leto nameni Občina Sevnica iz svojega proračuna. Zborov se udeležujejo tudi mladina in učenci. Prihajajo pa tudi župani.

Na Studencu so spominsko ploščo umrlim izgnancem prenovili in predstavili v park na samostojno mesto. Občina Sevnica je sofinancirala film o izgnancih. Ta film bo stalno na voljo obiskovalcem lokalne muzejske zbirke o izgnancih sevniske občine na gradu Sevnica.

Iznanci z območja Krmelja, Tržišča in Šentjanža so s tesnobo v srcu opazovali nevarnost propadanja skrbno izbrane lokalne muzejske zbirke v gradu Krmelj. Občina bo skupaj s KS Krmelj, Zavodom za kulturo, šport, turizem in mladinske dejavnosti prevzela financiranje izdelave večjega števila vitrin, v katere bodo vloženi dragoceni eksponati.

S temi dejanji je jasno izkazana namera Občine Sevnica o trajni skrbi za zgodovino izgnanstva.

*Predsednik
Koordinacijskega odbora DIS Sevnica
Vincenc Zalezina*

Tradicionalni pohod po vaseh izgnanih Kozjancev

Krajevena organizacija DIS Kozje je 6. septembra 2014 priredila tradicionalni pohod po poteh in vaseh kozjanskih izgnancev.

Kljub deževnemu dnevu je pohod lepo uspel. Domačim pohodnikom so se pridružili tudi člani KO DIS Zagreb, KO DIS Boštanj, KO DIS Polje ob Sotli in KO DIS Ptuj.

Skupina, ki valovite poti ni zmogla, si je medtem ogledala prijazni kraj Kozje in čudovito urejen spominski park. Park sestavljajo kamniti spomeniki z vklesanimi imeni padlih v prvi in drugi svetovni vojni, mimo njih pa vztrajno šumi neusahljiv skalnat potoček.

Zaradi slabega vremena je slovesna prireditev potekala v urejeni dvorani. Prireditvi so se pridružili še borci NOV, veterani vojne za Slovenijo, častniki Slovenske vojske in člani Združenja Sever.

Slavnostni govornik je bil župan Občine Kozje Dušan Andrej Kocman. V svojem nagovoru je predstavil občino in njen napredek ter poudaril pomen evropskih sredstev za uspešen razvoj le-te.

V čustvenem govoru je gospa Anka Novak opisala izgnanstvo slovenskih ljudi in trpljenje Kozjancev v letih 1941 do 1945. V njenem zgodovinskem opisu je bilo poudarjeno, da moramo našo zgodovino spoštovati, varovati in ceniti ter da spomin nanjo ne sme zbledeti.

S kulturnim programom so slovesnost zaokrožili mladi glasbeniki in recitatorji. Kljub dežju, ki je zunaj še vedno padal, smo dan zaključili s prijetnim druženjem v sproščenem in prijateljskem vzdušju.

Jože Križančič

Srečanje izgnancev KO DIS Brežice

Srečanje starejših članov DIS v Brežicah

KO DIS iz Brežic je poskrbel za prijetno druženje svojih članov, ki so bili rojeni leta 1929. Gre za člane, ki so letos stari 85 let. Teh je v društvu 10, in sicer 9 žensk in en moški. Predsednica Emilija Držanič jim je zaželela prijetno dobrodošlico in jih spomnila, kako so bili nekoč potrebni in koristni družbi, kaj vse so morali v življenju žrtvovati zase in za druge. Zdaj, ko ne gre več, pa se srečujemo kot enaki med enakimi, a kljub temu z vedrimi obrazi še dokaj kleni in čvrsti v prepričanju, da bo še šlo. Vsak mora živeti svoje življenje, ki je edino in enkratno. Potruditi se moramo in uživati v vsakdanjih stvareh, vzdrževati stike s vsemi, ki jih imamo in ki nas imajo radi, si pomagati,

se spoštovati, paziti na svoje zdravje in si tako tlakovati pot, po kateri bomo prikorakali do devetdesetih ali celo stotih let.

Ob srečanju je bilo opaziti, kako malo je potrebno, da komu polepša dan, kako malo je potrebno, da koga razveseli že s tem, da prisluhneš njegovi zgodbi. Zvedeli smo tudi zanimivosti o delu Društva izgnancev ter upokojujencev, ki jih je zastopala Jožica Sušin.

Razšli smo se z željo, da bi se v enakem številu še srečali, da bi jih spremljalo v prihodnje čim manj nadlog in da bi jih od jutra do večera spremljal sončni dober dan, od jutra do večera nasmejan.

Vida Petelinc

Praznovanje dneva izgnancev DIS Globoko-Pišce

Sedmi junij, dan izgnancev, smo številna izgnanska društva praznovala na različne načine.

Na rednem zboru KO DIS Globoko-Pišce v januarju je bila izražena želja, da organiziramo izlet. Le-tega smo pripravili na soboto 7. junija. Odpeljali smo se v Pivko, kjer smo si ogledali vojaški muzej. Ob precejšnjem poznavanju vojaške zgodovine in z malo domišljije smo se vživeli v čase, ko so muzejski eksponati služili za uničevanje in morijo. Ob tem seveda niso izostali spomini na izgnanstvo, ki so med izgnanci kljub časovni oddaljenosti še zelo živi. Nam mlajšim, ki se tistega časa nismo zavedali, so še danes v opozorilo in opomin. Seveda se od spominov

na tiste krute čase ne da živeti, vendar pa ne smemo pozabiti, da smo bili obsojeni zgolj zato, ker smo bili Slovenci.

Dve uri ogleda muzeja sta hitro minili in ugotovili smo, da smo si čas preskopo odmerili. Posedli smo v avtobus in se odpeljali na Dvor pri Žužemberku, kjer smo si ogledali železarski muzej, ki je tudi zbudil veliko zanimanja.

Člani DIS Globoko-Pišce še posebej posvečamo pozornost tistim članom, ki so težje gibljivi. S tem jim želimo pokazati, da niso pozabljeni. Prepričan sem, da se bodo tudi zaradi takšnega odnosa radi udeleževali srečanj v okviru DIS.

Jože Bračun

Izlet članov DIS iz Kamnika in Komende

Ker je bil lanski izlet članov KO DIS Kamnik zelo prijeten, je bilo za letošnji izlet še več prijav. Kamniški del DIS združuje med drugo svetovno vojno izgnane iz Slovenije, njihove otroke ter vnuke, ki živijo v občinah Kamnik in Komenda.

V soboto 21. junija 2014 smo se dobili na glavni avtobusni postaji v Kamniku in se z avtobusom odpeljali proti slapu Savica. Pridih romantike in zgodovinski pomen slapa Savice nam je pričarala naša članica Marija Golob, ki je odlično skrbelo za kulturno-zgodovinski del programa izleta. Po ogledu naravnih lepot smo se v Bohinjski Bistrici pridružili srečanju izgnancev iz Gorenjske.

Spomini na težke čase med drugo svetovno vojno, ko je bila večina na srečanju prisotnih izgnancev v najnežnejših otroških letih, so ob govorih,

petju narodnih in partizanskih pesmi ponovno privreli na dan. Iznanci so podoživljali težka leta izgnanstva. Slovenski narod je okupator obsodil na hlapčevstvo in izginotje. Če ne bi bilo pogumnih Slovencev, partizanov in drugih narodov, ki so se temu uprli, našega naroda ne bi bilo več.

Po srečanju s člani Društva izgnancev Slovenije iz Gorenjske smo se napotili proti Bledu in si na tamkajšnjem gradu ogledali zgodovinske zbirke.

Ljudski godec Jože Jagodic je med potjo večkrat raztegnil meh harmonike in poskrbel za dobro razpoloženje izletnikov, ki smo ob zvokih harmonike tudi zaplesali.

*Mag. Julijana Bizjak Mlakar
KO DIS Kamnik*

OBVESTILO

Izvršni odbor Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 prosi vse tiste krajevne in območne organizacije, ki še niso poslale imenskega seznama članov DIS za leto 2014, da ga pošljejo čimprej.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Člani KO DIS Kočevje obiskali Gorenjsko

Člani DIS Kočevje na izletu po Gorenjski

Člani KO DIS Kočevje smo se 21. 6. 2014 odpravili na skupno srečanje z izgnanci v Bohinjski Bistrici. Iz Kočevja smo odšli ob 8. uri, na poti pa so se nam pridružili člani iz Mlake in Stare Cerkve. Skupaj nas je bilo 50 in bili smo zadovoljni, da lahko v letih, v katerih smo, še obiskujemo naše kraje v Sloveniji in se srečujemo z drugimi izgnanci.

V Bohinjsko Bistrico smo prispeli dobre volje, tudi lepo vreme s soncem nas je spremljalo na poti. Tu so nas toplo sprejeli, nas pospremili v prostor, kjer nas je pozdravil predsednik KO Jakob Medja. Priredili so lepo proslavo z govorom, v katerem je predsednik spregovoril o grozotah vojne in tudi o odškodnini, ki jo mora naša država izterjati od agresorske države. Tudi izgnanci iz Kočevja upamo, da bo tudi to kmalu rešeno, ker nas je živih članov čedalje manj.

Po končanem druženju smo se odpravili na tromejo, v Trbiž v Italiji in na Sv.

Višarje. Po prelepih vtisih smo šli na kobilico v Lovski dom v Žirovnici in tudi to srečanje ovekovečili s fotografijo.

Po odhodu iz Gorenjske smo si izgnanci iz Kočevja obljubili, da se bomo še udeleževali takih srečanj pri drugih KO DIS po Sloveniji. Do sedaj smo obiskali srečanja izgnancev poleg Mosteca v Ljubljani in Rajhenburga še KO Komen, Radlje ob Dravi, Globoko-Pišce, Kozje in Bučka v letu 2013. Naš moto je: »Gremo, ker nimamo več veliko časa.«

Na avtobusu radi zapojemo lepe pesmi, tako tudi našo »Oh kako je dolga pot«, in poklepeta med seboj o dogodkih v preteklosti. Žalostni pa smo tudi, da z nami ne morejo ostali člani društva zaradi starosti in bolezni, želimo pa jim vse dobro. Razšli smo se zadovoljni in si obljubili še več takih srečanj.

*Predsednica KO DIS Kočevje
Veronika Kljun*

Občni zbor KO DIS Raka

Občni zbor KO DIS na Raki (Foto: Alojz Rupar)

V soboto 9. avgusta 2014 je bil letni občni zbor KO DIS Raka. V gostišču Tratnik smo se zbrali kar v velikem številu izgnanci in begunci z Rake in okoliških vasi in gostje; med njimi Ivica Žnidaršič, predsednik DIS, predsedniki KO DIS Boštanj Alojz Rupar, Studenec, Peter Rupar in Bučke Silva Marjetič.

Pozdravljena tudi pevski zbor in predstnik KS Raka Silvo Grošelj!

Z minuto tišine smo se poklonili umrlim izgnancem.

Občni zbor nam vsem izgnancem in beguncem daje velik pomen in v spomin nas popeljejo misli na tiste čase, ko so nam nemška taborišča ogrožala življenje in svobodo.

V našem KO DIS na Raki kar dobro sodelujemo z vsemi člani odbora. Pomagamo si med seboj in vsaka pomoč in izkušnja je dobrodošla.

Zborov se je udeleževala tudi predsednica DIS Ivica Žnidaršič. Nam vsem izgnancem in beguncem pomaga, da ohranjamo pravice. Zdaj si prizadeva, da bi se poplačala še gmotna škoda.

Vsi člani odbora se trudimo po svojih močeh za čim boljše delo. Starejše izgnance ob njihovih praznikih obiščemo s skromnim darilom. Stisk roke pove vse, tako tudi solze v očeh, in spomini na izgnanstvo so tu in bolečina se ovije v slovo. Vsako leto izgubimo veliko naših članov. Udeležujemo se prireditev, ki so

Izlet članov OO DIS Škofja Loka po poteh Martina Krpana

Člani OO DIS Škofja Loka - pred ogledom podmornice

V sakoletni izlet članov DIS Območne organizacije Škofja Loka smo organizirali 10. septembra 2014 po poteh Martina Krpana v Pivko. Prijavilo se je skoraj 70 članov. Zato smo naročili dva avtobusa. Eden je naše člane pripeljal iz Poljanske doline, drugi pa iz Selške doline. Iz Škofje Loke smo se odpeljali ob 7. uri v dežju preko Ljubljane na Vrhniko.

V Bistri pri Vrhniki smo obiskali Tehniški muzej Slovenije. Ogledali smo si stalne zbirke in muzejske predstavitve: gozdarstva, lesarstva, lovstva, ribištva, tekstilstva, kmetijstva in prometa, zbirko motornih koles, mlinarstva, kolarstva, podkovskega kovaštva in pekarstva.

Vsak se je ustavil v prostoru, kjer so ga stvari najbolj zanimala. Zanimiva je zbirka avtomobilov, v katerih se je vozil Tito in so jih podarili razni tuji državniki.

Pot smo nadaljevali proti Postojni in naprej proti Pivki. Peljali smo se po stari cesti in obujali spomine, kako smo se včasih vozili po »Kačjih ridah« proti morju. Med potjo smo si ogledovali tudi Planinsko polje, kjer so bile v februarju letošnjega leta velike poplave.

V Pivki smo se ustavili v Parku vojaške zgodovine. Ogledali smo si bogato zbirko tankov, oklepnih vozil in topov iz II. svetovne vojne ter obdobja nekdanje Jugoslavije.

Na koncu pa nas je čakala še razlaga o podmornici P-913, ki so jo pred dvema letoma pripeljali iz Črne gore. Predvajali so nam film o njeni zgodovini, nato pa smo si jo zunaj ogledali v vsej njeni veličini in se tudi slikali pred njo.

Vračali smo se dobre volje zaradi zanimivosti, ki smo jih videli, in seveda tudi zaradi vremena, saj nam ves dan skoraj ni bilo treba odpreti dežnika.

Zahvalili smo se predsedniku DIS OO Škofja Loka, Rudiju Zadniku, ki nas je med vožnjo seznanjal z naravnimi in drugimi znamenitostmi krajev, skozi katere smo potovali, in tudi za dobro organizacijo izleta.

Vsi smo si bili enotni, da se naslednje leto spet odpravimo novim dogodivščinam naproti.

*Jožica Kovič,
tajnica KO DIS Škofja Loka*

namenjene izgnancem in beguncem po Sloveniji, ob dnevu izgnancev, 7. juniju, se srečamo v Ljubljani. Obletnica izgnanstva in begunstva na Bučki je bila 5. julija. Nekaj izgnancev in beguncev tudi z Rake se je udeležilo dneva odprtih vrat 7. junija v največjem taborišču Brestanica - Rajhenburg, kjer so si lahko ogledali razne predmete iz izgnanstva.

Spoštovana predsednica DIS Ivica Žnidaršič!

Zahvaljujemo se Vam za vse prehojene poti našega skupnega sodelovanja, ki ste

ga namenili vsem slovenskim izgnancem in beguncem, naj Vas ta šopek vrtnic spominja tudi na naša skupna srečanja. Vaše izkušnje in znanje so obrodili sadove. Hvala za Vaš pogum, za vse napisane knjige, za vse, za kar ste se žrtvovali in to zapisali v zgodovino. Z iskrenimi željami in pozdravi za Vaš rojstni dan Vam voščimo in želimo še veliko zdravih in lepih let! Vaši člani Društva izgnancev Raka.

*Anica Žabkar,
predsednica KO DIS Raka*

Delovno predsedstvo na občnem zboru KO DIS Raka (Foto: Alojz Rupar)

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Člani OO DIS Gornja Radgona v Porabju

Iznanci z Marijano Sukič v Porabju (Foto: Milan Klemenčič)

Na lep sončni dan, zadnji petek v avgustu, smo se člani DIS iz občin: Gornja Radgona, Apače, Radenci in Sv. Jurij ob Ščavnici odpravili v Porabje, da se seznanimo z življenjem naših rojakov v Monoštru. Tu nas je sprejela glavna in odgovorna urednica glasila porabskih Slovencev »Porabje« Marijana Sukič.

Naše srečanje smo pričeli z ogledom znamenite baročne cerkve, kjer se organizirajo tudi maše v slovenskem jeziku. Nadaljevali smo z ogledom razstav v muzeju Avgusta Pavla. O njem smo se seznanili že ob obisku Pavlove hiše v avstrijski Radgoni. Najprej smo si ogledali razstavo o zgodovini porabskih Slovencev, nato pa še razstavo o lončarstvu v tem delu Madžarske. Nadaljevali smo v Slovenskem kulturnem in informativnem centru, kjer smo si ogledali kratek filmski zapis »Porabje nekoč in

danes«. Zadovoljni z vsem, kar smo slišali in videli, smo nadaljevali naš program.

Po dolgi vožnji smo pristali v mestu Sarvar, kjer je bilo med drugo svetovno vojno koncentracijsko taborišče, v katerem so gorje doživljali tudi mnogi Slovenci. Na pokopališču smo položili cvetje na grob mali Mariji, stari komaj dve leti, poklonili pa smo se tudi vsem drugim žrtvam vojne, ki so končale svoje življenje v tem zloglasnem taborišču. 752 križev obsega ta kompleks, med njimi pa je tudi veliko Slovencev. Tja nas je popeljala sestra pokojne Marije, s katero sta skupaj preživljali gorje.

Ves dan je bil z nami znani radgonski fotoreporter Milan Klemenčič, ki nam je poklonil preko 60 posnetkov.

D. M.

Pokopališče umrlih v koncentracijskem taborišču Sarvar (Foto: Milan Klemenčič)

Govor Martina Podlesnika na prireditvi na Bučki

Vimenu Društva izgnancev Slovenije vse lepo pozdravljam in vam izročam tudi lepe pozdrave vaše krajanke in naše predsednice Ivce Žnidaršič, ki se današnje prireditve žal ni mogla udeležiti.

Zahvaljujem se za vabilo na današnje srečanje in hvala vsem, ki ste sodelovali in organizirali današnji pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke ter čestitam tistim, ki ste pot prehodili.

Vaša dejavnost je pomembna za ohranjanje spomina na tragične dogodke druge svetovne vojne in da se ne bi pozabilo, koliko trpljenja sta povzročila fašizem in nacizem.

Nasilje je doletelo tudi vaš kraj, saj so nemške divizije aprila 1941 pridrvele v Posavje in Obsotelje in okupirale tudi Bučko in okoliške vasi.

Martin Podlesnik, član IO DIS, je bil slavnostni govornik na prireditvi na Bučki.

Občni zbor KO DIS Studenec

Z občnega zbora KO DIS Studenec (Foto: Andreja Janc)

Člani KO DIS Studenec smo se zbrali 28. septembra 2014 na letnem občnem zboru.

Z lepim petjem in recitacijami so nas za uvod pozdravili učenci podružnične šole Studenec.

Naši gostje so bili: župan Občine Sevnica **Srečko Ocvirk**, predsednik Koordinacijskega odbora Sevnica **Vinko Zalezina** ter predsednik KO DIS Boštanj in član IO DIS **Lojze Rupar**. S svojo prisotnostjo nas je počastila tudi predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**.

Naš KO DIS šteje še 119 članov. V preteklem letu nas jih je zapustilo pet. Spomnili smo se jih z minuto molka.

Po izvolitvi delovnega predsedstva je predsednik podal poročilo o delu v preteklem letu. Kmalu po občnem zboru smo se odpeljali na izlet v deželo suhe robe, spoznali smo Ribnico in okolico. 11. novembra 2013 smo se udeležili proslave v počastitev dneva izgnancev v Sevnici. Pred novim letom smo obiskali vse naše člane, ki prebivajo v domovih za ostarele. Bili so nas veseli, ker smo jim polepšali dan. Naši poverjeniki pa so obiskali tudi starejše in onemogle, ki živijo doma.

Peter Rupar

Nemci so v prvih dneh novembra 1941 izgnali vse prebivalce od tukaj, najprej v zbirno taborišče – v grajske hleve in kornjušnice v Brestanico, nato pa v več kot 44 izgnanskih taborišč v razne kraje v Nemčiji. Več kot 50 krajanov Bučke se iz teh taborišč ni vrnilo in so pokopani v tuji zemlji.

Nacisti so slovenske izgnance izkoriščali kot ceneno delovno silo za najtežja dela. Prisilno so delali v rudnikih, kamnolomih, tovarnah, pri graditvi cest in železnic in na kmetih, dekleta so iz lagerjev pošiljali za dekleta k nemškim družinam. Prisilno so delali tudi otroci.

Po koncu druge svetovne vojne smo se izgnanci in begunci vrnili v Slovenijo, na opustošene domove. Ostali smo brez premoženja, mnogi brez bivališč in gospodarskih poslopij.

Slovenski izgnanci po drugi svetovni vojni nismo dobili statusa žrtve vojnega nasilja in nobenega zdravstvenega, socialnega ali pokojninskega varstva, niti nismo prejeli nikakršne vojne odškodnine.

Prav tu na Bučki ste 15. novembra 1992 organizirali zborovanje dolenskih izgnancev in Ivica Žnidaršič je že tedaj pripeljala v to dvorano predsednika takratnega slovenskega parlamenta **dr. Franceta Bučarja**, da je poslušal zahteve za popravilo krivic slovenskim izgancem in o urejanju statusa in pravic.

Da smo dosegli posebno zdravstveno, socialno in pokojninsko varstvo,

Tudi letos smo sodelovali na pohodih od Murenc do Telč in od Telč do Bučke. Tudi pohoda po kozjanskih gričih smo se udeležili. Naloge, ki smo jih sprejeli na lanskem občnem zboru, smo uspešno uresničili.

Župan podpira delovanje našega KO DIS in nam tudi finančno pomaga.

Lojze Rupar, član IO DIS, nas je lepo pozdravil in nam zaželel še naprej uspešno delovanje.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič nas je seznanila z delom DIS. Predstavila nam je potek skupščine, ki je bila 27. septembra v Ljubljani. Povedala je, da aktivnosti za povrnitev vojne škode še vedno potekajo. Vsi vemo, koliko truda in prostega časa nam posveča, da imamo vse te pridobitve še naprej ohranjene. Za njeno požrtvovalnost se ji iskreno zahvaljujemo. Želimo ji še mnogo zdravih let in da bi se še velikokrat srečali na Studencu.

Sledilo je prijetno druženje. Za pogostitev je poskrbelo prijazno osebje gostilne Janc.

dosmrtno rento, odškodnino za psihično in fizično trpljenje ter odškodnino za prisilno delo, **je bilo treba napisati na stotine pisem s pobudami in argumenti ter gradiv z zahtevami in jih poslati organom slovenske in nemške vlade ter na Državni zbor Republike Slovenije.**

Smo pred volitvami. Sedaj imate možnost, da vplivate, da bodo izvoljeni v Državni zbor Republike Slovenije poslanci, ki se bodo zavzeli za ohranjanje naših pravic in sprejem zakona o gmojni škodi.

Zato je treba dobro premisliti, koga bomo podprli na teh volitvah, da bo še kaj storil za žrtve fašizma in nacizma.

Silva Marjetič, predsednica KO DIS Bučka je podzdravila pohodnike in udeležence prireditve na Bučki.

. Spomini . Spomini . Spomini . Spomini .

Mednarodni eTwinning projekt 2. svetovna vojna – naša skupna zgodovina

Otroci s Tončko Senčar

OŠ Cirila Kosmača Piran je tudi letos sodelovala v različnih eTwinning projektih (eTwinning je Skupnost evropskih šol). V mednarodnih projektih se učenci povezujejo z vrstniki iz drugih držav, izmenjujejo in poglobljajo svoja znanja na različnih področjih in se učijo pravilne uporabe informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

Eden od projektov ima naslov **2. svetovna vojna – naša skupna zgodovina**. V projektu sodelujejo še šole iz Velike Britanije, Irske, Norveške, Italije, Poljske in Francije.

Cilji projekta so predvsem spoznavanje evropske zgodovine, iskanje informacij o 2. svetovni vojni v naši deželi in izmenjava znanj z vrstniki iz drugih evropskih držav. Projekt je tudi odlična priložnost za medgeneracijsko sodelovanje, predvsem z različnimi dejavnostmi, kot so pogovori s starejšimi

osebami, ki so doživljale otroštvo ali mladost v času vojne.

V sklopu projekta nas je obiskala naša nekdanja učiteljica Tončka Senčar. Učencem od 1. do 5. razreda je pripovedovala o štirih letih svojega otroštva, ki jih je preživela v štirih taboriščih v Šleziji. Gospa Tončka je otrokom pokazala svojo svetinjico s številko, ki jo je nosila v taborišču, in fotografije ter dokumente iz tega obdobja. Učencem je pripovedovala o svojih spominih na vojno in odgovarjala na njihova številna vprašanja.

Tončka se je rodila leta 1935 v vasi Zgornji Obrež pri Artičah blizu Brežic. Leta 1941 so v vas prikorakali Nemci in vse vaščane odpeljali v taborišča v Šlezijo.

Kljub vsem strahotam vojne se je Tončkina zgodba srečno končala. Vsa družina se je vrnila v rodno vas, kjer so obnovili svojo kmetijo. Tončka se je pridno lotila šole in postala učiteljica. Pri iskanju službe jo je pot zanesla v Piran, kjer živi že skoraj 60 let.

Danes je Tončka upokojena učiteljica, ki svoje življenjske izkušnje deli z mladimi. Hvaležni smo ji, da jih je delila tudi z nami.

Projekt je v Veliki Britaniji in na Poljskem prejel eTwinningovo nagrado za kvaliteto.

*Mojka Mehora Lavrič,
koordinatorka projekta*

Mozaik spominov

Med izgonom in danes

Nekje v možganih, verjetno v predelu za dolgoročni spomin, se mi je nekaj zganelo. Preblisk črnih spominov na mesec maj 1943. Čeprav je to mesec sonca, cvetja in ljubezni, je bil ta dan za našo družino črna, grozljiva nočna mora. Zgodaj zjutraj so našo hišo, v vasi Rečica pri Bledu, obkolili mrki možje v čeladah in zlovešnih uniformah. Rezka povelja v tujem jeziku, ki je takrat zvenel kot lajež, so se zarezala v toplo jutro. Raus, ven, hitro! Vzemite le tisto najnujnejše za življenje in marš na kamion! Začudenost in strah sem videla v očeh zbegane matere. Ni vedela, kaj bi in kaj bo z nami. Ni se mogla nasloniti na odločitve našega preudarnega ata. Prav takrat je odšel na partizansko javko. Doma smo ostali mama in pet otrok. Starejši sestra sta bili kot partizanki ujeti in mučeni v zaporih v Begunjah. Zato je bil strah matere še toliko večji. Meni je bilo takrat šest let. V to zmedo strahu, joka in surovih krikov policistov, ki so po hiši iskali dokaze o zvezi z partizani, je odjeknil strel. Boleči cvilež našega psa Runota, psa šarplaninca, je utihnil. Mi otroci smo ga imeli nadvse radi. Po strelu tišina. Nemo smo strmeli v truplo psa in v vojaško spako, ki mu je vzela življenje. V to moreče vzdušje je kot sončni žarek posvetila sosedka, Gašperjeva mama. S širokim nasmehom in polnim predpasnikom domačih dobrot nam je skušala olajšati ta dan. Toda puškina cev in grob odziv sta ji vzela smehljaj z obraza, pri vabila solze bolečine in sočustvovanja.

Po poteku odmerjenega časa so nas grobo strpali na kamion in odpeljali, takrat še v neznanu. Še zadnjič smo pogledali na domačijo in cvetočo marelico, ki jo je pokrila prašna makadamska cesta. Le s sestro sva z velikimi očmi in neznanim pričakovanjem uživali v prvi vožnji z avtom po neznanih krajih, ki so hiteli ob poti. Šele dolgo potem smo izvedeli, da je bila naša izselitev delo domačega izdajalca. Nemški propagandni urad pa je v svojem gradivu objavil naslednje: Posebno aktivne pri banditski organizaciji so bile hčere družine Golz. Marija in Cecilija bosta poslani v koncentracijsko taborišče, medtem ko so ostale članke te družine še danes odstranili iz Weldesa. Vsa družinska sreča je bila s tem uničena. S tako propagando so Gorenjce zastraševali in jih prepričevali, naj bodo lojalni do nemških oblasti.

Medvode, velika zastražena graščina in spet surov sprejem. Groba povelja, preštevane in suvanje prestrašenih ljudi. Tla so bila nastlana z oblanci in živa od bolh. V eni sobi so bili skupaj nagneten moški, ženske in otroci. Spominjam se, da je nekdo v kotu čisto tiho igral na orglice naše domače pesmi. Marsikdo je skrivoma zajokal. Le redki so zaspali. Pa še tisti spalec so nam kratili s preštevanjem vsake tri ure (ponoči in podnevi). Nas so določili za transport v lager Windsheim. Odhod se je zavlekel zaradi očeta, ki so ga dan zatem ujeli in poslali za nami. Tako so nas določili za naslednji transport v lager Hagenbüchach na Zgornjem Bavarskem.

Polona Košnik, Radovljica

Spomini na moje trpljenje

Sem Viktorija Lorbek, rojena leta 1927. Leta 1941, ko sem bila stara 14 let, sem šla v šolo in takrat se je ob meni ustavil avto, iz katerega je stopil nemški vojak, ki me je pograbil ter vrge v avto, v katerem sta bila že mama in oče. Nismo vedeli, kam nas peljejo, ker nam nihče ni ničesar rekel. Peljali smo se v Maribor, v Meljsko kasarno, kjer smo ostali en teden, potem pa so nas z vlakom odpeljali v Nemčijo (Stettin), kjer sem delala z ostalimi vojnimi ujetniki. Največ sem morala delati na vrtu in v kuhinji, kjer se je kuhalo za vojne ujetnike. To prisilno delo je trajalo približno dve

leti. Leta 1943 sem pobegnila s prisilnega dela in se vrnila domov (Sp. Bačkova 14), doma pa smo našli izropano hišo, v njej ni bilo več nobenih uporabnih stvari. Potem so nam leta 1945 očeta ubili domači izdajalci in je mama ostala sama z nami otroki.

To mojo zgodbo sem napisala, ker želim, da bi se enkrat, po vseh teh letih, končno uredila vojna odškodnina za ljudi, ki smo pretrpeli grozote izgnanstva v 2. svetovni vojni.

*Viktorija Lorbek,
Sp. Bačkova 14, 2234 Benedikt*

O članarini DIS in prispevku za Vestnik DIS v letu 2015

Članarina članov DIS ostane v letu 2015 enaka, kot je bila v letu 2014, in sicer 10 evrov (od tega ostane KO DIS 6 evrov, 4 evri se odvedejo za DIS). Prispevek za Vestnik za leto 2015 ostane tako kot doslej le 5 evrov za vse leto. Krajevne organizacije lahko zbirajo od članov DIS še dodatne prispevke.

10 DIS

Anketa o vojni škodi

DIS je pripravil vsebino ankete o višini odškodnine, odobrene leta 1945 posameznikom, Člani DIS lahko anketni list dobijo pri svojih Krajevnih in Območnih organizacijah DIS.

. Jubileji . Jubileji . Jubileji . Jubileji .

Jubilej naše predsednice, Ivce Žnidaršič

Tako nasmejani smo člani Izvršnega odbora DIS preživel lep dan z našo predsednico, prof. Ivco Žnidaršič, ki je 25. julija 2014 praznovala življenjski jubilej.

V časopisu ni dovolj prostora, da bi lahko popisal vsa njena prizadevanja, ki so bila posvečena nam – izgnancem.

Da bi osvetlili spomin na njeno delo, vzemimo ponovno v roke njene številne knjige in gradiva, ki nam temno zgodbo izgnanstva vedno znova pojasnjujejo.

Spomini segajo v leto 1991, ko je bilo ustanovljeno Društvo izgnancev Slovenije. Ivica Žnidaršič je od prvega dne zagnano,

z znanjem in odločnostjo delovala za pravo krivic izgnancem in beguncem.

Ivica Žnidaršič je vložila veliko truda za obnovo in ohranitev zbirnega taborišča pri gradu Rajhenburg v Brestanici.

Danes je to spomenik vseh izgnancev v obdobju 1941–1945 in na ogled javnosti.

Za svoje neutrudno delo je Ivica Žnidaršič prejela številna visoka slovenska in tuja priznanja, na katera je lahko upravičeno ponosna.

Dovoljujem si v imenu vseh izgnancev in beguncev zaklicati: hvala Vam!

Jože Krizancič

Člani Izvršnega odbora DIS so čestitali predsednici DIS za njen življenjski jubilej.

90 let Ane Brinjevec

Konec julija je visok življenjski jubilej, 90 let, praznovala neutrudna predsednica KO Podkum Ana Brinjevec. Še vedno čila in aktivna uspešno vodi KO. Na praznovanje je povabila tudi predsednike sosednjih KO (koordinacija Zasavje), s katerimi redno sodeluje. Zaželeli smo ji zdravja in uspešno vodenje še naprej.

Ani Brinjevec je čestitala tudi predsednica DIS Ivica Žnidaršič in se ji zahvalila za aktivno delo v DIS.

Hedvika Sevšek

Čestitke ob 90-letnici Ane Brinjevec (Foto: Stane Kmetič)

Franc Planinc - 90 let

Rodil se je 11. avgusta 1924 v Mihalovcu, občina Dobova pri Brežicah. Po štirih letih izgnanstva v Šleziji se je vrnil domov. Doštudiral je veterino in se na posled ustalil v Murski Soboti, kjer si je ustvaril družino. Sedaj živi z ženo mirno upokojsko življenje, se posvečata vrtu, sadovnjaku in nadobudnim potomcem.

Franček je aktiven član KO DIS Murska Sobota, saj že vrsto let uspešno vodi naše občne zборе. Obiskali smo ga na njegovem domu in mu v imenu vseh članov naše Krajevne organizacije zaželeli še vrsto zdravih in ustvarjalnih let.

Pavla Brunec

Franc Planinc – 90-letnik

Justi Mak - jubilatka

V začetku avgusta je okrogli življenjski jubilej praznovala naša blagajničarka Justi Mak. Odgovorno funkcijo v odboru KO Dole pri Litiji opravlja že vse od ustanovitve 20. 12. 1992.

Praznovanju v krogu domačih in sorodnikov smo se pridružili tudi predstavniki odbora KO in ji zaželeli še veliko zdravih let in delovanja v našem društvu.

Stane Kmetič

Jubilej Justi Mak, blagajničarke KO DIS Dole pri Litiji (Foto: Stane Kmetič)

Jubilanti – člani KO DIS Šentjanž

Člani Krajevnega odbora DIS obiskujemo naše člane ob njihovih rojstnih dnevih. V maju smo obiskali 90-letnika Stanka Kebr na Gomili. Pri hiši je bilo deset otrok in on je bil najmlajši. Kot mnoge druge je tudi njega močno zaznamovalo dogajanje 2. svetovne vojne. Skupaj s starši je pobegnil v Šentrupert. Priključil se je partizanskemu gibanju, a so ga kmalu nato Italijani ujeli v eni izmed akcij. Odpeljali so ga v Padovo. Po kapitulaciji Italije leta 1943 je preživele taboriščnike zajela nemška vojska. Odpeljali so jih v Zagreb in predali domobrancem, ti pa so jih odpeljali v Šentvid in tam zaprli. Stanko je takrat tehtal le 35 kg. Čez nekaj dni se je odločil in pobegnil. Uspelo mu je in v partizanih je ostal do konca vojne. Jesen življenja lepo preživlja in še vedno rad svetuje vnuku pri delu s čebelami.

V oktobru je praznoval 98. rojstni dan naš član Franc Sigmund iz Budne vasi.

Decembra pa smo voščili članici Amaliji Keber za njen 95. rojstni dan.

V letu 2013 smo obiskali 7 članov, starejših od 90 let, 5 članov, ki so dopolnili 85 let, in 8 članov, ki so praznovali 80 let.

Srečanje z jubilatko Amalijo Keber v KO DIS Šentjur (Foto: Terezija Repovž)

46 članov, starejših od 80 let, smo obdarili z novoletnimi darili ter jih obiskali na njihovem domu ter v domu starejših občanov v Loki pri Zidanem Mostu in Sevnici. Stik roke, izrečene dobre želje in čas za kratek klepet so le skromen poklon tistim, ki ne morejo pozabiti prestopnega trpljenja.

Njihova dobra volja in zahvala za našo skrb nam dajo misliti, zato sklenimo: Imejmo se radi, veselimo se drobnih stvari in si pomagajmo med seboj.

Rezka Repovž

94 let Valerije Klemenc

Valerija Klemenc je dolgoletna članica Društva izgnancev Slovenije 1941-1945, KO Kamnik. Z njo se je zanimivo pogovarjati o preteklih dogodkih. Prizna, da pogreša Rako, kjer je v desetčlanski kmečki družini preživljala mladost. Pravi, da je optimistka po naravi, zato je kljub težkemu življenju prepričana, da ima v življenju srečo. Svoj 94. rojstni dan je praznovala prav na dan letošnjih državnoborskih volitev.

Ko sem ji prišla ob visokem jubileju voščiti, je bila obiska vesela.

Spominja se 3. novembra 1941. Ob 8. uri so v Vrh pri Raki prišli vojaki okupatorja. Vaščane so vojaki, orožniki in domači izdajalci zbrali pred gostilno Bon na Raki. S seboj so smele družine odnesti le, kar so lahko nosile. V hlevih pri gradu Rajhenburg so se izgnani premočeni stiskali na slami dva dneva, nato pa so jih odpeljali v nemška taborišča. O slabih dogodkih Valerija ne želi

Valerija Klemenc

veliko govoriti. Z veseljem pa se spominja svojega rojstnega dneva 13. julija 1945. leta, ko se je z družino odpravila iz izgnanstva proti domu.

Mag. Julijana Bizjak Mlakar

90 let Egidija Oblaka

Obiskali smo našega 90-letnika Egidija Oblaka, ki je svoj jubilej praznoval 19. 9. letos z družinskimi člani. Svojo preteklost (izgon s starši in težko življenje v mladosti) nam je opisal humoristično, saj je zelo vedrega značaja. Po vrnitvi iz izgnanstva si je ustvaril družino, sedaj pa živi s sinom in njegovo družino v lepem in toplem okolju. Zaželeli smo mu še veliko vedrih in zdravih dni.

Marinka Bregar

Egidij Oblak – 90-letnik

90 let Velje Hudoklin

Pred kratkim smo obiskali Valerijo Hudoklin, ki je praznovala 90. rojstni dan. Našega obiska je bila zelo vesela. Živi v svojem stanovanju in za vse skrbi še sama. Je zelo družbeno aktivna, saj je članica nadzornega odbora Krajevne organizacije DIS, članica pa je tudi nekaterih drugih organizacij v kraju. Ima tri sinove z družinami, ki ji vedno nudijo oporo. Razveseljujejo pa jo predvsem štirje vnuki in šest pravnukov. Po prijetnem pogovoru smo ji še enkrat zaželeli vse lepo in predvsem zdravja.

Marinka Bregar

Velja Hudoklin je praznovala 90 let.

IZVRŠNI
ODBOR
DRUŠTVA
IZGNANCEV
SLOVENIJE
1941–1945

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Janez Komljanec, Slovenj Gradec
Albin Pražnikar, Izlake

Člani:
Ivan Babič, Buče
Stanislava Biček, Jesenice
Emilija Držanič, Brežice
Maksimilijan Ferek, Ljubljana
Tatjana Frajle - Maslo, Celje
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevnar, Koper
dr. Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Marjan Košak, Slovenske Konjice
Rok Kržan, Bizeljsko
Ana Pirc, Leskovec pri Krškem
Martin Podlesnik, Ljubljana
Stanislava Račič, Ljubljana
Alojz Rupar, Boštanj
Marijan Špegelj, Muta
Davorin Zdovc, Maribor
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor - predsednica
Veronika Kljun, Stara Cerkev
Karel Levak, Artiče

ČASTNO RAZSODIŠČE

Jože Križančič, Ptuj - predsednik
Olga Kamenov, Ljubljana
Jože Kveder, Domžale
Jožef Pograjec, Polšnik

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:

Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:

Jože Križančič

Lektorica:

Alenka Lokar Blatnik

Tisk:

Tiskarna Skušek

Naslov:

Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Linhartova c. 13
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:

SI56 0222 2001 0570 920
Nova Ljubljanska banka

Umrlí člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti	KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti	
KO DIS Artiče	Justika CERJAK	12.10.1931	29.12.2013	KO DIS Leskovec	Marija HRIBAR	23.07.1932	12.06.2014	
	Štefanija ČERNELIČ	23.12.1931	04.01.2014		Franc JUREČIČ	01.04.1930	04.04.2014	
	Štefan FUKS	27.10.1944	03.09.2013		Franc JUREČIČ	27.01.1925	13.05.2014	
	Ana GERJEVIČ	21.08.1930	10.12.2013		Franc KATIČ	01.04.1936	13.08.2014	
	Ivanka PETAN	16.07.1923	24.09.2014		Rozalija LEVSTIK	05.04.1936	25.08.2014	
	Martin SLIVŠEK	12.10.1934	18.08.2014		Franc MAROLT	31.10.1930	29.09.2014	
	Vinko ŽERJAV	26.03.1936	28.10.2013		Ciril NAGLIČ	05.09.1927	14.05.2014	
					Minka PIRC	10.03.1924	02.04.2014	
KO DIS Bizeljsko	Jože ČERNELČ	20.05.1931	06.07.2014		Jože RAČIČ	19.03.1923	23.04.2024	
	Franc GREGL	09.09.1931	05.10.2014		Alojz RAČIČ	02.01.1928	27.04.2014	
	Rozalija LIPEJ	28.07.1913	19.07.2014		Ana SALMIČ	12.03.1937	28.06.2014	
					Nada ŠTEFANIČ	15.03.1943	06.04.2014	
KO DIS Branik	Otilija LIČEN	13.11.1924	23.09.2014		Rozalija ŠTEFANIČ	12.10.1912	10.06.2014	
	Miss ŠČUKOVT	19.12.1929	- 2012		Jožefa VANIČ	21.11.1929	26.06.2014	
					Vinko ŽNIDARŠIČ	23.05.1929	22.07.2014	
KO DIS Brestanica	Zvonko JERELE	28.09.1927	10.08.2014		KO DIS Ljubljana Bežigrad	Ivan BAHČ	28.12.1918	06.10.2014
	Frančiška KUNEJ	22.02.1918	15.07.2014			Olga ŠKRAJNER	12.09.1926	20.05.2014
KO DIS Brežice	Mimica AVSEC	06.12.1921	03.08.2014	KO DIS Ljubljana Center	Savina MARKOVIČ	02.06.1915	14.08.2014	
	Alojz HOTKO	18.04.1926	2014					
	Andrej POLOVIČ	18.08.1938	12.04.2014	KO DIS Ljubljana Moste - Polje	Milica HOČEVAR	19.10.1932	11.02.2014	
	Terezija PRESKAR	12.09.1924	2014					
	Franc ROSTOHAR	15.11.1935	15.09.2014	KO DIS Ljubljana Šiška	Jakob ŠRÍCAR	07.05.1936	31.05.2014	
	Martina VOLK		23.04.2014		Franc ZAKOVŠEK	05.07.1930	24.08.2014	
KO DIS Boštanj	Ana KUHAR	04.08.1930	09.04.2014	KO DIS Ljubljana Vič - Rudnik	Marija ŠIVANEC		24.03.2014	
	Janko LEVSTIK	18.04.1915	03.06.2014					
	Amalija PODLIPNIK	05.07.1922	07. 2014					
	Angela ŠOBER	31.05.1931	25.06.2014					
KO DIS Bohinj	Pavla RAVNIK	16.07.1925	01.05.2014	KO DIS Maribor Rotovž - Pesnica	Jože KOMOČAR	27.02.1929	04.07.2014	
	Andrej HODNIK	15.11.1923	29.06.2014		Vlasta LAH	16.05.1920	24.03.2014	
	Marija URBANC	05.11.1927	04.08.2014					
KO DIS Bučka	Marija GREGORČIČ	13.01.1924	04.08.2014	KO DIS Maribor Pobrežje - Tezno	Ana BERLIČ	06.09.1924	01.10.2013	
	Štefan POVŠIČ	02.11.1947	20.07.2014		Helena DOMANJKO	01.11.1922	18.09.2014	
	Kristina PUNGERŠIČ	14.07.1927	24. 09.2014		Ivanka HORVAT	15.02.1931	11.12.2013	
					Hedvika PEROCI	24.12.1923	22.03.2014	
			Jožica PLAVČAK		25.03.1926	28.01.2014		
			Ana SABO		21.04.1929	28.05.2014		
KO DIS Celje	Ivan RAVNIKAR	01.04.1932	15.09.2014	KO DIS MUTA, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica	Marija HELBL	27.08.1921	29.08.2014	
					Ljudmila TRŠAR	29.03.1909	22.08.2014	
KO DIS Čatež ob Savi	Jože BARONIK	23.03.1940	07.09.2013	KO DIS Polje ob Sotli-Bučce	Rudolf BOŽIČEK	04.07.1931	09.07.2014	
	Antonija PRAH	01.06.1934	07.05.2014		Janez CAGLIČ	26.12.1922	19.06.2014	
	Martina VOVK	11.11.1921	23.04.2014		Mihael DEBELAK	19.05.1937	23.07.2014	
KO DIS Dole pri Litiji	Anton REPOVŠ	13.01.1931	23.05.2014	KO DIS Ptuj	Mitja MRGOLE	19.10.1926	05.08.2014	
	Mirko RIBIČ	16.10.1942	27.05.2014					
	Frančiška ZUPAN	16.11.1939	22.07.2014					
KO DIS Gornja Radgona	Jožica ŠAVEL	08.08.1928	03.09.2014	KO DIS Radeče	Terezija HANČIČ	06.10.1932	29.09.2014	
					Vincenc KAVŠEK	23.04.1934	25.09.2014	
KO DIS Hrastnik	Miha AJSTER	05.10.1935	14.08.2013	KO DIS Radovljica	Viljem FELICIJAN	21.10.1931	11.07.2014	
	Blaž BALOH	01.10.1944	10.07.2013					
	Ludvik DOLANC	25.07.1928	27.01.2014	KO DIS Ruše	Vilko ZUPANČIČ	23.02.1925	22.05.2014	
	Kristina DUH	14.05.1936	24.09.2013		Radoslav ŽVIKART	23.11.1927	28.07.2014	
	Hedvika KOLMAN	09.11.1933	19.10.2013					
	Terezija KRIŽNIK	14.07.1922	03.02.2014	KO DIS Sevnica	Jože BIZJAK	08.12.1924	22.07.2014	
	Frančišek PETAN	01.11.1926	02.12.2013		Terezija GOLJA	06.04.1930	27.04.2014	
	Ivan SELIČ	16.05.1922	01.01.2014		Blaženka JUREČIČ	01.02.1932	23.06.2014	
	KO DIS Kamnik	Amalija LEVEC	04.09.1933	18.06.2014	KO DIS Šentjanž	Anton KRAJŠEK	22.05.1933	24.07.2014
Andrej PREMELČ		30.11.1921	20.07.2014					
KO DIS Kočevje	Anton KOLETO	18.08.1930	24.06.2014	KO DIS Škofja Loka	Janez BOŽIČ	28.06.1925	27.07.2014	
					Zdravko DEBELJAK	06.12.1930	24.06.2014	
KO DIS Komen	Marta BIZJAK	04.10.1934	08.04.2014	KO DIS Srednja Dobrava	Cvetka MESARIČ	24.4.	07.07.2014	
	Franjo KAVČIČ	29.07.1934	20.08.2014		Franc MROGLE	25.12.1938	13.09.2014	
	Zdravka KOFOL	04.01.1927	14.04.2014					
	Drago LOZEJ	14.10.1933	22.08.2014					
	Dragica ŠČUKA	30.08.1924	05.03.2014	KO DIS Trbovlje	Francišek FELE	03.10.1930	15.07.2014	
	Emil VODOPIVEC	18.10.1933	23.12.2013					
KO DIS Krška vas	Ernest BUDIČ	02.11.1926	18.03.2014	KO DIS Tržič	Karel BEČAN	24.09.1941	09.07.2014	
	Anton FERENČAK	24.09.1929	01. 2014					
	Marija FERENČAK-ŠKVARČ	09.09.1933	02.02.2014	KO DIS ZAGREB	Štefan KORPIČ	27.03.1925	30.07.2014	
	Antonija GRAMC	.1926	22.05.2014					
	Štefka JAZBEC	27.12.1934	05.02.2014					
Matilda TERŠELIČ	13.02.1926	02.08.2014						
KO DIS Lenart v Slo. Goricah	Gizela BRACIČ	01.08.1937	11.09.2014	* Popravek: Datum smrti Vere Tramšak je bil objavljen v št. 103.				